

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Finanční hospodaření města Stod

Financial management of the town Stod

Lucie Bicková

Plzeň 2014

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie BICKOVÁ**
Osobní číslo: **K11B0260P**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika a management**
Název tématu: **Finanční hospodaření města Stod**
Zadávací katedra: **Katedra financí a účetnictví**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Charakterizujte postavení obcí v soustavě územní samosprávy a jejich financování.
2. Představte vybranou obec.
3. Vyhodnoťte plnění obecního rozpočtu za sledovaná období.
4. Analyzujte ekonomickou a finanční situaci vybrané obce.
5. Proveďte zhodnocení současné ekonomické situace obce, případně navrhněte opatření ke zlepšení stávající situace.

Rozsah grafických prací: **neuveđen**
Rozsah pracovní zprávy: **40 - 60 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

- **OTRUSINOVÁ, Milana; KUBÍČKOVÁ, Dana** *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek - po novele zákona o účetnictví. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-342-4*
- **PEKOVÁ, Jitka.** *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1*
- **PROVAZNÍKOVÁ, Romana.** *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-2097-5*
- *Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí*
- *Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích*

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jitka Singerová**
Katedra financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce: **25. října 2013**
Termín odevzdání bakalářské práce: **25. dubna 2014**

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Prof. Ing. Lilia Dvořáková, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 25. října 2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Finanční hospodaření města Stod“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne .....

.....

podpis autora

Poděkování

Ráda bych chtěla poděkovat vedoucí mé práce Ing. Jitce Singerové za její odbornou pomoc, kterou mi při vypracování poskytla. Dále bych chtěla poděkovat starostovi obce Bc. Jiřímu Vlkovi za jeho ochotu a možnost zpracovat svoji bakalářskou práci ve městě Stod. Za čas a trpělivost při zodpovídání veškerých mých dotazů a poskytnutí potřebných materiálů děkuji i paní Ing. Radoslavě Mikuláškové a panu Ing. Martinovi Kaslovi z Odboru ekonomického a regionálního rozvoje.

Obsah

Úvod	6
1. Postavení obcí v územní samosprávě a jejich funkce.....	7
2. Finanční hospodaření obcí.....	11
3. Příjmy a výdaje obecních rozpočtů.....	12
3.1 Příjmy obcí a jejich členění.....	13
3.1.1 Návratné příjmy	15
3.1.2 Nenávratné příjmy	17
3.2 Výdaje obcí a jejich členění	20
4. Představení obce	23
5. Hospodaření města Stod.....	25
5.1 Příjmová stránka rozpočtu	27
5.2 Výdajová stránka rozpočtu.....	35
5.3 Zadluženost obce.....	39
5.4 Rating obce	48
6. Zhodnocení hospodaření a navržená opatření.....	52
Závěr	59
Seznam tabulek	61
Seznam obrázků	62
Seznam použitých zkratk	63
Seznam použité literatury	64
Seznam příloh.....	70

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá finančním hospodařením města Stod. Jejím hlavním cílem je analýza a zhodnocení finanční a ekonomické situace města a navrnutí možných opatření ke zlepšení.

Úvodní kapitoly jsou věnovány teoretickému základu, kde se autorka zaměřuje na postavení obcí v soustavě územní samosprávy a jejich funkce. Poté obecně popisuje finanční hospodaření obcí a zásady, na kterých by samotná činnost obce měla stát. Je zde možné také nalézt stručný popis hlavního nástroje finančního hospodaření každé obce, a to rozpočtu. Poslední dvě kapitoly zaměřené teoreticky pojednávají o jednotlivých příjmech a výdajích, přičemž na ně bude nazíráno z různých pohledů dle uvedené klasifikace. Nesmí chybět ani stručné představení města Stod.

Dále je věnován prostor pro analýzu samotného finančního hospodaření města. Tato analytická část práce se zaměřuje na rozbor příjmové a výdajové stránky rozpočtu, ve které determinuje nejpodstatnější skutečnosti, které hospodaření města výraznou měrou ovlivňují. Následně celá další kapitola charakterizuje zadluženost města, a to z pohledu nejrůznějších ukazatelů. Výsledkem je detailní pohled na současnou dluhovou situaci obce. Závěrečná kapitola analytické části práce dává možnost nahlédnout do výsledků ratingu, který si autorka nechala sestavit u ratingové agentury, a čtenář tak bude mít možnost porovnání zjištěných skutečností touto agenturou s výsledky, ke kterým autorka dospěla v předchozích kapitolách.

V poslední kapitole celé práce bude prostor pro zhodnocení celkového hospodaření a dojde k nastínění doporučení ke zlepšení stávající finanční situace, a to v souladu s konceptem udržitelného rozvoje území. Mimo jiné jsou zde uvedeny možné směry, kterými by se město mohlo v budoucnu ubírat a jakým způsobem by se to odrazilo v jeho hospodaření.

1. Postavení obcí v územní samosprávě a jejich funkce

Obec, jakožto základní územní samosprávný celek České republiky (ČR), je základem společnosti. Své právní vymezení najde v samotné Ústavě ČR, Listině základních práv a svobod a dále v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích. Její základní charakteristiky jsou geograficky ohraničené území, společenství občanů a vlastní působnost. Obec je veřejnoprávní korporací, která aby mohla hospodařit, disponuje vlastním majetkem, má plnou právní subjektivitu a vstupuje do smluvních vztahů, za které nese odpovědnost. Jako základní cíle každé obce lze považovat zastupování zájmů obyvatel, zvelebování a rozvoj území. Z ekonomického hlediska se lze na cíle dívat jako na určitou snahu o zmírnění lokálních tržních selhání. Jedním z nich jsou např. veřejné statky, které obec zabezpečuje pro své občany a které by nemohl zajišťovat soukromý sektor. [1], [2]

Je potřeba říci, že obce vykonávají nejen vlastní samosprávu, ale i určité úkony státní správy v rámci přenesené působnosti od toho se samozřejmě odvíjí i příjmy, které do obecních rozpočtů plynou. Jedná se o tzv. smíšený systém místní správy. [1]

Každá obec má určitou autonomii v rozhodování. Povinnosti může ukládat vlastními podzákonými předpisy. V ČR se jedná v případě samostatné působnosti obce o obecně závazné vyhlášky a v případě přenesené působnosti obce o nařízení. Veškeré právní předpisy musí být evidovány a splňovat formální náležitosti. Aby mohly obecně závazné vyhlášky a nařízení obce platit, je nezbytné jejich vyvěšení na úřední desce obecního úřadu, kde musí setrvat po dobu alespoň 15 dnů. Vedle rozhodovací autonomie lze hovořit i o finanční autonomii, která subjektům územní samosprávy umožňuje hospodařit, v určité míře nezávisle na státu, se svými financemi. [2]

V souvislosti s územní samosprávou se také setkáváme s **teorií fiskálního federalismu**, která je zaměřena na decentralizaci veřejného sektoru na nižší vládní úrovně a zlepšení financování potřeb ve veřejném sektoru. Nejde jen o decentralizaci odpovědností, ale také kompetencí. Velmi prosazovaný je princip subsidiarity, tedy způsob, kdy se rozhodování a odpovědnost odehrávají na nejnižším stupni veřejné správy, a to nejbliže k občanům, kteří mohou lépe prosazovat své potřeby a zároveň kontrolovat činnosti obce. V územní samosprávě probíhá v posledních letech reforma, která je postavena na realizaci 4 zásad:

- demokratizace,

- decentralizace,
- dekoncentrace a
- subsidiarita.

Výraz decentralizace se využívá v případě samostatné působnosti naopak dekoncentrace u přenesené působnosti obce. [3]

Důležitým dokumentem z pohledu postavení územní samosprávy je **Evropská charta místní samosprávy**, kterou ČR ratifikovala 28.05.1998 (v platnost vstoupila 01.09.1999), čímž stvrdila závaznost plnění většiny ustanovení v této úmluvě. Jedná se o mezinárodní smlouvu, ke které mohou přistupovat státy Rady Evropy. Cílem charty je stav, kdy se občané budou v co největším rozsahu podílet na chodu své obce. [4]

Evropská charta se zaměřuje především na princip demokracie a decentralizace moci, tedy možnost obcí disponovat určitou zákonodárnou iniciativou, např. vydávat vlastní podzákonné předpisy, ovšem za předpokladu dobře zvoleného orgánu s dostatečnou odborností a profesionálními výkony v rozhodování. Dále se zabývá posílením práv občanů dané obce podílet se na rozhodování a řízení obce, ať už formou účasti v poradních orgánech či přímo. Zaměřuje se i na možnost obcí získat adekvátní a různorodé zdroje pro svoje hospodaření podle své působnosti a možnost vybírání vlastních místních daní a poplatků v takové výši, jakou si zvolí v souladu s limity danými v zákonech. V chartě je také zmíněna nutnost ochrany finančně slabších obcí, které jsou z různých důvodů v nevýhodě v případě alokace finančních prostředků. Důvodem může být např. rozdílná struktura obyvatelstva nebo rozdílná výše nákladů na zabezpečování veřejných statků. V neposlední řadě je zmíněna potřeba spolupráce obcí, a to i v mezinárodním měřítku. [1]

Členským státům je dovoleno vyhradit si některá ustanovení charty, kterými se necítí být vázány, a to je případ i ČR, která ve sdělení Ministerstva zahraničních věcí ČR (MZV ČR) vymezila hned několik článků. Lze zmínit např. možnost obce a kraje vybírat místní daně nebo konzultování přerozdělování centrálně vybíraných daní. Pravidla vyjádřená v Evropské chartě územní samosprávy ale nejsou přímo uplatnitelná, což znamená, že územní samosprávné celky se jich nemohou dovolávat ani před národními soudy, ani před evropskými justičními orgány. [5], [6]

Jak již bylo naznačeno výše, územní samospráva plní 2 základní funkce, a to vlastní samosprávnou funkci a přenesenou funkci. Avšak aby územní samospráva dané funkce

mohla vykonávat a vůbec existovat, je potřeba stanovit legislativní a ekonomické předpoklady v daném státě. Legislativní předpoklad udává, že musí existovat zákony, které obcím umožní vykonávat své funkce v rámci své autonomie. Stanovuje jejich rozsah působnosti, pravomoci a odpovědnosti, ale i vymezení finančního hospodaření. Pod ekonomickým předpokladem najdeme potřebu obce vlastnit majetek a mít právo s ním hospodařit. [7]

V rámci samostatné působnosti obce poskytují občanům různé druhy veřejných statků a starají se o potřeby svých občanů, ať už se jedná o rozvoj sociální péče, bezpečnost, životní prostředí, kulturní rozvoj či jiné. Na druhou stranu přenesená působnost obce značí zákonem stanovené pověření obce vykonávat státní správu. Přenesená působnost může být vykonávána v základním rozsahu, pověřeným obecním úřadem nebo obecním úřadem s rozšířenou působností, který mimo jiné vykonává přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem. To, v jakém rozsahu obec plní svou působnost, má také vliv na objem finančních prostředků plynoucích do jejího rozpočtu. [7]

Mimo zmíněné základní funkce má obec další dílčí funkce, týkající se oblasti:

- politické,
- ekonomické,
- sociální a
- územně technické.

Politické funkce nám říkají, že obec a její zástupci by měli být kvalitním reprezentantem všech občanů, kteří si své zástupce odhlasovali nepřímou ve veřejné volbě. **Ekonomická funkce** vyjadřuje potřebu obce starat se o její neustálý ekonomický rozvoj a blahobyt svých občanů, ať už pomocí vytváření příhodného podnikatelského prostředí, tvorbou dlouhodobých plánů rozvoje, odpovědným hospodařením či jinak, z čehož vyplývá, že územní samospráva se může velkou měrou podílet na rozvoji ekonomiky, ať už na regionální či lokální úrovni. Do **sociální funkce** lze zahrnout snahu obce podpořit kulturní rozvoj a zajistit sociální péči pro různou strukturu obyvatel např. najít práci lidem nezaměstnaným či zajistit sociální služby nejchudším vrstvám obyvatelstva případně starým lidem. K této funkci lze zařadit i zajištění bezpečnosti obyvatel a jejich majetku. **Územně technická funkce** se týká schopnosti obce využít svoje území na základě svého územního plánu, co nejlépe a tak, aby dané využití mělo

maximální přínos pro obyvatele a nezpůsobovalo příliš negativních externalit. Jinými slovy lze říci, že se obec snaží neustále zlepšovat ekonomický potenciál svého území. [3]

Ve veřejném sektoru jako takovém, je, vždy problém začlenit do jeho působení efektivnost. Obce by měly své občany reprezentovat a spolu s občany působit v těsné spolupráci, což by výše zmiňovanou efektivnost posilovalo. Obec by tedy měla fungovat jako konzultant, ať už se samotnými občany nebo s představiteli státu. A zároveň vztah obce a občana by měl být založen na partnerství, neboť jejich cíle by měly být stejné. Občan může obec také kontrolovat a platí vztah, že čím intenzivněji se do kontroly zapojuje, tím větší vliv působí na zástupce obce a jejich rozhodnutí, což se může v důsledku pozitivně projevit na sociálně-ekonomickém rozvoji obce. [1]

Jedním z velkých problémů 2. poloviny 20. století se staly **suburbanizační procesy**, které lze zjednodušeně vysvětlit jako migraci obyvatel do malých měst a obcí, která jsou v těsné blízkosti velkých měst nabízejících dostatek pracovních příležitostí. Suburbanizace se stala populární díky možnosti bydlet v těsné blízkosti města, ale v klidnější lokalitě s lepším životním prostředím, ale na druhou stranu jako negativa mohou být považována nedostatečná infrastruktura a občanská vybavenost nebo narušenost rázu venkovské krajiny. Tyto procesy způsobují zvýšenou poptávku po lokálních veřejných statcích při nedostatečných finančních zdrojích. Počet obcí a obyvatel v jednotlivých skupinách obcí dle počtu obyvatel je možné si prohlédnout v tab. č. 1. [8]

Tab. č. 1: Struktura obcí v ČR podle velikosti k roku 2012

Skupiny obcí dle počtu obyvatel	Počet obyvatel	Podíl počtu obyvatel (%)	Počet obcí	Podíl počtu obcí (%)
do 199	181 851	1,73	1 468	23,48
200 – 499	658 207	6,27	2 017	32,27
500 – 999	962 918	9,17	1 366	21,85
1 000 – 1 999	1 017 529	9,69	727	11,63
2 000 – 4 999	1 215 137	11,57	400	6,40
5 000 – 9 999	971 336	9,25	142	2,27
10 000 – 19 999	954 676	9,09	68	1,09
20 000 – 49 999	1 217 062	11,59	42	0,67
50 000 – 99 999	1 137 171	10,82	16	0,26
nad 100 000	2 189 558	20,84	5	0,08
Celkem	10 505 445	100,00	6251	100,00

Zdroj: [9], vlastní zpracování, 2014

Na závěr této kapitoly lze říci, že obce mají nezastupitelnou roli v systému veřejné správy, jsou nejbližší občanům a ti mohou kontrolovat a ovlivňovat efektivnost poskytovaných veřejných statků a služeb. Snahou Evropské unie, viz Evropská charta místní samosprávy, je neustálé navyšování pravomocí obce, avšak v ČR k výraznému posunu v tomto bodě zatím nedošlo. Jako příklad lze uvést dosavadní návrhy zákona o obecních daních, které by obcím zaručily možnost navýšit vlastní příjmy a ovlivňovat tak místní rozvoj, byly zamítnuty Poslaneckou sněmovnou. [5]

2. Finanční hospodaření obcí

Každá obec hospodaří se svým majetkem a to tak, aby co nejlépe uspokojovala potřeby svých občanů, plnila své úkoly plynoucí ze zákonem stanovené působnosti a dosahovala sociálně ekonomického rozvoje. Majetkem lze rozumět:

- nemovitý majetek,
- movitý majetek,
- majetková práva či
- finanční majetek. [2]

Obce musí vést účetnictví podle zákona o účetnictví a vykonávat veřejnou správu podle 3 základních principů, tedy:

- hospodárně,
- efektivně a
- účelně.

Tyto 3 principy se značí 3E¹. Hospodárnost, efektivnost a účelnost jsou také sledovány při finanční kontrole k prověření správného hospodaření obce s veřejnými prostředky. [10], [11]

Hospodárností se rozumí takové použití veřejných prostředků, kdy stanovených cílů či úkolů dosáhneme s co nejnižším vynaložením zdrojů. Kritériem pro platnost tohoto tvrzení je dodržení předem stanovené kvality definovaných cílů respektive úkolů. Naopak **efektivnost** znamená použít veřejné prostředky takovým způsobem, abychom dosáhli co největšího užitku a přínosu ze splněných cílů či úkolů v porovnání s objemem vstupů nutně vynaložených na jejich dosažení. **Účelnost** lze definovat jako vynaložení veřejných prostředků pro zajištění optimální míry splnění cílů za

---

¹ Pozn. autorky: 3E z anglického economy, effectiveness, efficiency.

předpokladu neopomenutí žádného úkolu. V ČR se při rozhodování na úrovni obcí často klade důraz na hospodárnost, tedy minimalizaci nákladů, ale již se opomíjí nutnost dodržení potřebné kvality. Právní vymezení těchto tří pojmů je možné nalézt v zákoně č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, jsou tedy pro každou obec závazné. [12], [10]

Jak již bylo naznačeno, každá obec podléhá finanční kontrole, mimo to podléhá i přezkoumání hospodaření, jehož právní vymezení nalezneme v zákoně č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí. Při přezkoumávání hospodaření obce, které se koná každý rok, je pozornost zaměřena na roční hospodaření obce a vychází se ze závěrečného účtu, přičemž se posuzují jednotlivé položky, dodržování povinností vymezených legislativně, odchylky skutečného hospodaření oproti rozpočtu, správné použití účelové dotace či návratné finanční výpomoci a věcná a formální správnost jednotlivých dokladů týkajících se přezkoumávaných operací. Obec na konci přezkoumání obdrží výslednou zprávu, ve které se dozví, zdali je potřeba provést nápravná opatření. [13]

Hlavním nástrojem hospodaření každé obce je rozpočet. V ČR je rozpočet územních samosprávných celků označován také jako decentralizovaný peněžní fond, který funguje na principu nedobrovolného, neekvivalentního a nenávratného způsobu financování. Základními prvky rozpočtu jsou příjmy a výdaje, pak o rozpočtu uvažujeme jako o bilanci. Na rozpočet se lze ale také dívat jako na finanční plán, který má zajistit ucelený pohled na možnosti obce využít své prostředky na financování obecních potřeb s přihlédnutím ke svým finančním omezením. Rozpočet může také sloužit jako nástroj pro prosazování cílů obce. Veřejné rozpočtování je také o přidělování odpovědnosti za splnění výsledků, zamýšlených těmi, kteří rozpočet sestavovali. Pokud je to možné, v zásadě se sestavuje jako vyrovnaný. Jedná se o stav, kdy příjmy pokryjí veškeré výdaje. Rozpočet může být schválen také jako přebytkový, kdy jsou příjmy větší než výdaje. V případě schodkového rozpočtu musí být před jeho schválením jasně definováno, jakým způsobem bude schodek financován. [14], [15], [16]

3. Příjmy a výdaje obecních rozpočtů

V následující kapitole se bude autorka zabývat členěním příjmů a výdajů územních samosprávných celků a jejich stručným popisem, přičemž postihne jen nejzákladnější skupiny. V žádném případě se nejedná o úplný výčet všech položek. Podrobné třídění

obecních příjmů a výdajů je určeno v platné rozpočtové skladbě, jejíž úpravu má na starost Ministerstvo financí ČR (MF ČR) a případné změny provádí pomocí vyhlášky. Rozpočtová skladba najde své uplatnění i v případě srovnávání s ostatními zeměmi, kde dochází k neustálým tendencím o unifikaci jejího členění a to z toho důvodu, aby se mohli snadnějším způsobem provádět mezinárodní analýzy a srovnání. [17]

3.1 Příjmy obcí a jejich členění

Každá obec musí zajišťovat velké množství veřejných statků a služeb, přičemž je omezena vlastními zdroji, ale také rozsahem své pravomoci. Musí vynakládat výdaje v lokálním měřítku na potřeby svých občanů a také výdaje související s decentralizací, tedy na plnění přenesené působnosti. K tomu ale potřebuje dostatek finančních prostředků. Obec má několik možností jak získat potřebné finanční zdroje. Se vstupem do Evropské unie se možnosti ještě zvýšily. Je ale nutné mít na paměti, že je potřeba zvážit veškeré podmínky a dostupnost daných zdrojů, ať už se jedná o návratnou půjčku, kdy je potřeba hlídat zadluženost obce, a to i pro budoucí generace a zástupce orgánů, nebo o možnost využití strukturálních fondů Evropské unie, kde je nezbytné dodržovat určité podmínky, jinak by bylo nutné dotace vrátit. [14]

Při získávání obecních příjmů by se mělo dodržovat několik zásad. Příjmy obce by měly být dostatečně vysoké a pokud možno také předvídatelné, aby se mohly tvořit krátkodobé, střednědobé i dlouhodobé plány obce. Je potřeba mít takové množství příjmů, aby nedocházelo k disproporcím v rozdělování. V lokální míře je nutné zajistit všechny nezbytně nutné veřejné statky na území, kde má obec svoji působnost. V neposlední řadě výběr a správa obecních příjmů a s tím spojená administrativa by neměli generovat příliš vysoké marginální náklady. [1]

Klasifikace příjmů může mít různé podoby, které je možno vidět na obr. č. 1.

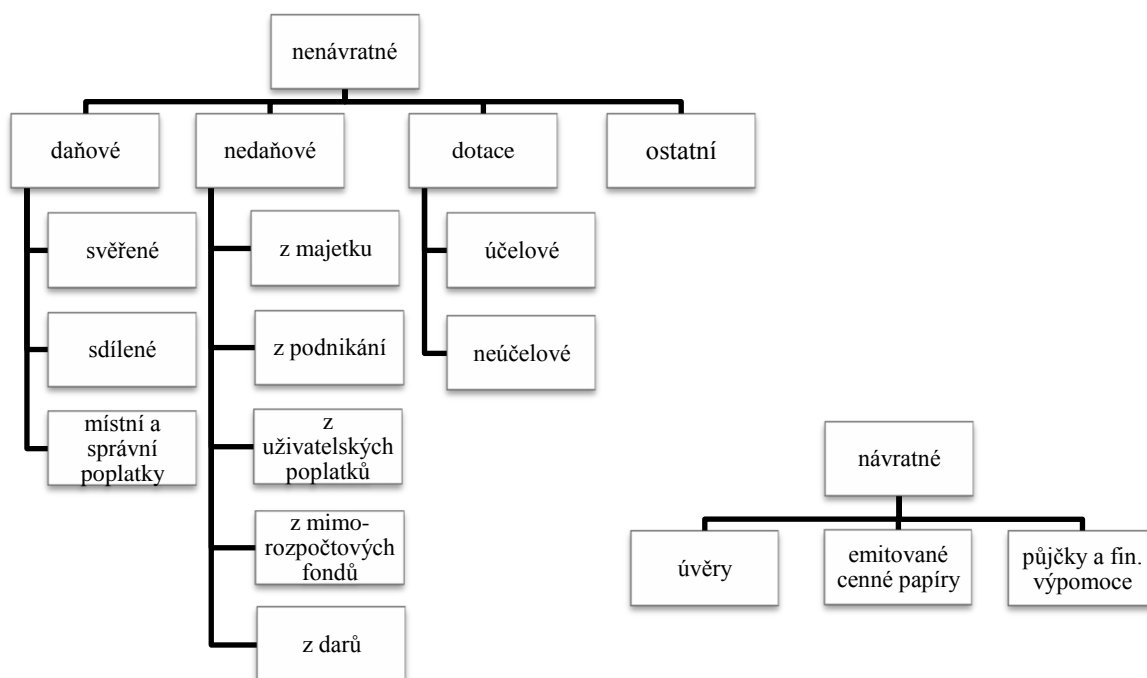
Obr. č. 1: Klasifikace příjmů obce

Zdroj: [14], [1], vlastní zpracování, 2014

Autorka pro lepší přehlednost použila členění příjmů dle návratnosti a v následujících dvou kapitolách se bude příjmy obcí zabývat dle tohoto dělení blíže a bude vycházet ze schématu uvedeného na obr. č. 2.

Obr. č. 2: Schéma příjmů obecního rozpočtu

Zdroj: [1], vlastní zpracování, 2014

3.1.1 Návratné příjmy

Návratné příjmy využívá obec v případech, kdy již nemá dostatek vlastních finančních prostředků nebo je nemůže v potřebné době uvolnit. Tuto situaci pak může řešit několika způsoby:

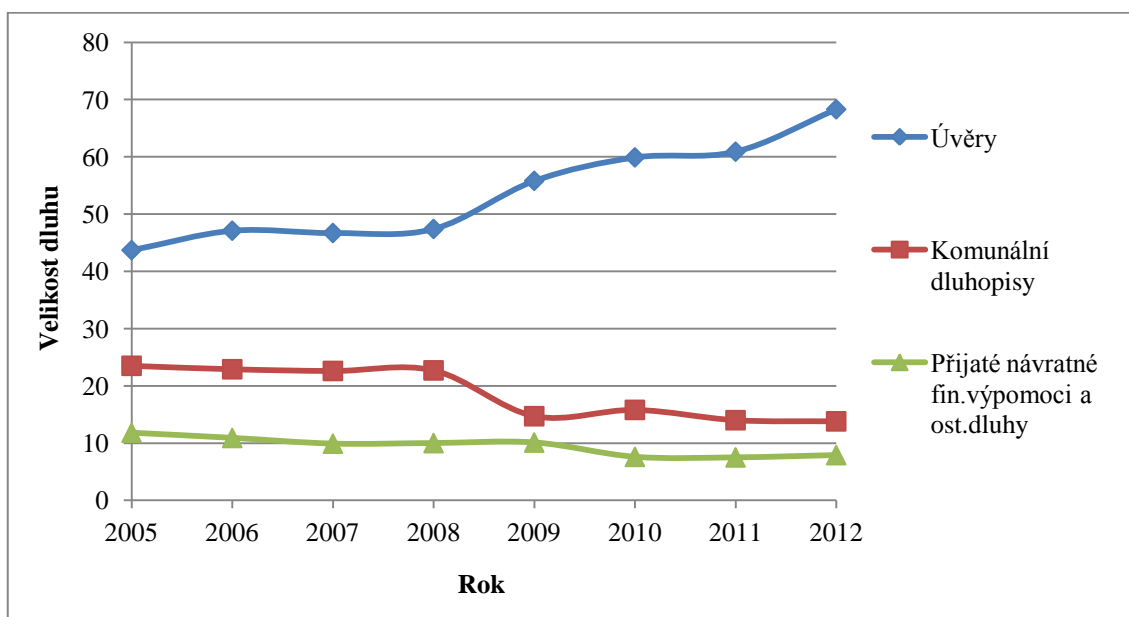
- úvěrovými prostředky,
- emisí cenných papírů,
- využitím návratných půjček a finančních výpomocí od jiných subjektů. [1]

S návratnými příjmy je spojena obligatornost jejich vrácení spolu s peněžním navýšením za poskytnutou službu, tedy úrok. Úvěry, jakožto první zmíněné, začaly významnou měrou navyšovat pasivní stranu závěrečných účtů obcí v ČR. Zvýšené potřeby, rozvojové tendence a nárůst podnikavosti zapříčinily zvětšení poptávky po návratných finančních zdrojích. Nejčastěji jsou úvěry využívány k zlepšení infrastruktury, rekonstrukcím či výstavbám domů, bytů, škol, sociálních zařízení, sportovišť, parků, dále k výstavbě vodovodů a plynovodů, nebo např. k účasti v projektech financovaných Evropskou unií. Společným rysem výše zmíněných činností

je nutnost vysokého kapitálu pro jejich realizaci, kterého obce ve většině případů nemají dostatek. Na obr. č. 3 je možno prohlédnout si dluh obcí včetně jejich příspěvkových organizací v jednotlivých letech a dle využitých dluhových zdrojů. Je vidět, že obce tradičně nejvíce využívají možnosti úvěru, přičemž zadluženost obcí v tomto směru stále roste. V příloze A je poté možnost prohlédnout si data z MF ČR i za předchozí roky. [18]

Obr. č. 3: Využití návratných zdrojů obcemi ČR v letech 2005 – 2012 (v mld. Kč)

Zdroj: [18], vlastní zpracování, 2014

Z obr. č. 3 je patrné, že zájem obcí o emitování komunálních dluhopisů není tak velký jako je tomu v případě úvěrů. Co se týče návratných půjček a finančních výpomocí od jiných subjektů, jedná se především o půjčky ze státního rozpočtu, státních fondů či od jiných obcí případně krajů. Lze je tedy považovat za přesuny v rámci rozpočtové soustavy, které se řídí v případě státu zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, v případě územních celků zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. [19], [20]

Co se týče zadlužení, stát územním samosprávám stanovuje volnost do určitých limitů. Konkrétně se zabývá ukazatelem dluhové služby, přičemž vláda ukládá místopředsedovi vlády a ministrovi financí povinnost upozornit obce na překročení ukazatele dluhové služby v případě, že tento dle vyhodnocení všech podkladů činí či přesahuje 30 %. Obec má povinnost se na základě upozornění k danému problému

vyjádřit a podat odůvodnění. Lze spíše hovořit o monitorování MF ČR než přímo o regulaci. O té lze uvažovat v případě některých vyspělých zemí, kdy se zadluženost hlídá nejenom ústřední vládou, ale i emisní bankou. [21], [22]

3.1.2 Nenávratné příjmy

Daňové příjmy

Nejvýznamnější nenávratné příjmy, co do objemu získaných finančních prostředků, jsou daňové příjmy, které mají ve většině zemí nezastupitelnou roli. Do obecního rozpočtu plynou daně svěřené a sdílené. **Svěřené daně** jsou takové daně, jejichž výnos plně náleží do obecního rozpočtu a obec nemá žádnou daňovou pravomoc ovlivňovat jejich výši. Na druhou stranu u **sdílených daní** do obecního rozpočtu plyne pouze určitý podíl z celostátně vybírané daně. Platí, že takové daně, které mají v čase proměnlivou základnu, a tudíž poskytují výnos v nestejně výši, jsou vhodnější spíše jako příjem státního rozpočtu, neboť nižší daňový výnos na municipální úrovni by způsobil zvýšení poptávky po dotacích ze státního rozpočtu. Daně se stabilnější základnou se naopak považují za vhodnější jako příjem municipálních rozpočtů. Jako příklad lze uvést daň z nemovitých věcí². [1], [14]

Daň z nemovitých věcí je typ svěřené daně týkající se nemovitostí na území obce. Výhodou této daně je, jak bylo zmíněno výše, její stabilní výnos. Jako nevýhodu lze považovat ještě stále nízkou možnost ovlivňovat její velikost. Obce mohou zavádět či korigovat některé koeficienty, které mění sazbu či násobí celkovou daňovou povinnost. Jedná se o polohovou rentu a obecní koeficient. Začátkem roku 2008 bylo obcím také umožněno zavést místní koeficient, který se pohybuje v rozmezí 2 – 5, přičemž tímto koeficientem se následně násobí celková daňová povinnost poplatníka. Nástrojem k zavedení výše zmíněných možností, navyšujících příjmy obce, je obecně závazná vyhláška. [5]

Podíl na výnosu daně z příjmů je dalším významným zdrojem pro obec. Jeho největší nevýhodou je nestabilita a náchylnost k hospodářskému cyklu země. Jedná se o podíl

---

² V souvislosti s přijetím nového občanského zákoníku, který nabyl účinnosti 01.01.2014, došlo k nemalým změnám, ať už faktických či pouze názvosloví, a to v nejrůznějších právních předpisech. Změna se dotkla i daňových zákonů, a proto se již dnes nesetkáme se zákonem o dani z nemovitostí, ale zákonem o dani z nemovitých věcí. Zákon o dani z převodu nemovitosti se nyní nazývá zákon o dani z nabytí nemovitých věcí. Autorka bude v teoretické části práce pracovat s novými pojmy, avšak v části analytické vzhledem k rozboru finančního hospodaření za časové období ještě před přijetím tohoto nového zákoníku, bude používat staré v té době platné pojmy.

z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických a právnických osob. Do rozpočtu obce stejně tak plyne i podíl z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty (DPH). [23], [24], [25]

Daňovým příjmem jsou i místní poplatky. Každá obec může dobrovolně zavést až osm druhů místních poplatků. Jedná se o:

- poplatek ze psů,
- poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
- poplatek za užívání veřejného prostranství,
- poplatek ze vstupného,
- poplatek z ubytovací kapacity,
- poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
- poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů,
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku s možností jeho připojení na stavbu vodovou nebo kanalizace. [26]

Pokud se obec rozhodne zavést určitý druh místního poplatku, je nutné, aby zastupitelstvo obce vydalo obecně závaznou vyhlášku, ve které určí sazbu poplatku, splatnost, ohlašovací povinnosti a další nezbytné náležitosti. Veškeré vydané vyhlášky týkající se místních poplatků nesmí být v rozporu se zákonem České národní rady č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích. Mimo místní poplatky obce vybírají také vybrané správní poplatky za úkony správního úřadu. [26]

Nedaňové příjmy

Nyní byly uvedeny daňové příjmy, jakožto jeden z druhů nenávratných příjmů obce. Obec má ale k dispozici i nedaňové příjmy. Příjmy nedaňové mohou být příjmy z obecního majetku, ať už se jedná o jeho pronájem či prodej. Je nutno zdůraznit hledisko pravidelnosti příjmů. V případě pronájmu majetku lze očekávat pravidelný příjem do rozpočtu, naopak v případě prodeje obecního majetku se bude jednat o příjem nepravidelný a jednorázový. Peníze obdržené z prodeje by neměly být používány na běžné výdaje, ale měly by být vhodně investovány. Je ale nutno pečlivě zvážit, zdali je potřeba obecní majetek skutečně prodávat a zdali by nebylo výhodnější jej pronajímat. Vždy záleží samozřejmě na struktuře a možnostech využití majetku. [3]

Dalším nedaňovým příjmem obce je příjem z podnikání. Může se jednat o příjem ze zřízených municipálních podniků, které generují zisk nebo podniků poskytujících veřejné statky založené na neziskovém principu, v tom případě je zisk spíše neočekávaný, neboť cena poskytnutého statku není tržní, ale pokrývá úplně či částečně náklady spojené s poskytováním statku. V této souvislosti se můžeme setkat s tzv. uživatelskými poplatky, které jsou v obcích nejčastěji vybírány za vodné, stočné nebo např. hřbitovní služby, ale jen výjimečně převyšují náklady nutné k poskytování daných služeb či veřejných statků. Vedle uživatelských poplatků se setkáváme i s ekologickými poplatky, ty mají ovšem charakter sankční, nejsou spojeny s ekvivalentním plněním a udělují se za neekologické chování, které poškozuje životní prostředí. Obec se o jejich výnos dělí se Státním fondem životního prostředí. [1], [3]

Za další nedaňový příjem lze považovat příjem z majetkových vkladů v jiných podnicích, avšak obec musí dbát o to, aby vybraný podnik byl prosperující a nikoliv ztrátový, v tom případě by trátila i obec. [3]

Obec může vytvořit i mimorozpočtový fond, ve kterém poté soustřeďuje finanční prostředky. Tyto mimorozpočtové fondy jsou účelové a vzhledem k tomu, že obec většinou nemá příliš nadbytečných prostředků, fondy tvoří jen zřídka. [1]

Pokud obec má volné finanční prostředky, může je pro jejich zhodnocení investovat a získat tak dodatečné prostředky v budoucnosti. Lze využít kapitálového trhu a zřídit si termínovaný vklad nebo např. obchodovat s cennými papíry. Obchodování s cennými papíry není u obcí v ČR příliš běžné, neboť vyžaduje zkušený a odborný personál. Obec může získat také finanční prostředky ve formě daru apod. [1], [14]

Dotace

Důležitými obecními příjmy jsou dotace, které mohou poskytovat stát ze státního rozpočtu či státních fondů, kraje a jiné obce. Pro představu dotace od jiných obcí mohou být například přijaté finanční prostředky za to, že žák jiné obce studuje v obci přijímající dotaci. Všechny výše zmíněné vztahy fungují na principu solidarity. Obce získávají dotace k pokrytí svých provozních výdajů, poté hovoříme o tzv. běžných dotacích, a dále dotace kapitálové nebo také investiční k dostatečnému zajištění veřejných statků v dané kvalitě. Dotace mohou být účelové, kdy je jasně definovaný účel jejich použití nebo neúčelové, které je možné použít na cokoliv. Dále je lze dělit dle nárokování na nárokové, tedy ty, které obec dostává automaticky, aniž by o ně

musela žádat a nenárokové, na které musí podávat žádost a splňovat potřebné podmínky. Stát má zájem podporovat obec v jejích činnostech pro občany, nicméně v současné době je trend spíše opačný, tedy utlumovat podíl dotací ze státního rozpočtu, a to z důvodu panujících názorů, že čím větší dotace obce dostávají, tím méně efektivně takto získané příjmy vynakládají a dochází tak k nadbytečným výdajům. Dotace ze státního rozpočtu jsou ale nedílnou součástí obecních příjmů, neboť finanční samostatnost obcí v současné době je stále velmi nereálná. [1], [14]

Obce tedy získávají prostředky ze státního rozpočtu, definovaného a schváleného dle platného zákona o státním rozpočtu, dále z všeobecné pokladní správy, kterou spravuje MF ČR, a kde se nachází prostředky, které nejsou z určitých důvodů zahrnuty v kapitole státního rozpočtu. Z jednotlivých ministerstev plynou nenárokové prostředky na plnění běžných i kapitálových výdajů, přičemž ministerstva vyhláší i konkrétní grantové programy, do kterých obec může podat žádost a při splnění určitých požadavků získat příspěvek na konkrétní účel dle záměru grantového programu. Dále je možnost využít dotací ze státních účelových fondů. Pro obce mají velký význam Státní fond životního prostředí, Státní fond rozvoje bydlení či Státní fond dopravní infrastruktury. V neposlední řadě obce získávají, jak již bylo naznačeno výše, dotace z krajů, přičemž se jedná buď o jejich přerozdělení ze státního rozpočtu, kdy kraj působí jako prostředník, nebo o dotační programy vyhlášené samotnými kraji. [14]

Dotace je možné získat i ze Strukturálních fondů a Fondu soudržnosti Evropské unie. V nejčastějších případech se jedná o přísně účelové dotace a obce se obvykle musí finančně zapojit. Dále musí dodržovat stanovené podmínky, aby mohla dotaci, která se nejčastěji vyplácí až po skončení projektu, obdržet. Chyby v přípravné či realizační fázi by mohly zapříčinit nutnost navrácení dotace nebo její neobdržení a s tím spojené nemalé finanční náklady pro obce. [14]

3.2 Výdaje obcí a jejich členění

Výdaje obcí jsou z velké části ovlivněny jejich rozpočtovými příjmy. Každá obec má jinou velikost svých výdajů, a to je způsobeno velkým množstvím faktorů, jako např. demografickou strukturou obyvatelstva či rozsahem přenesené působnosti. Právě decentralizace ve veřejném sektoru způsobila od začátku 90. let 20. století změnu ve výdajích obecních rozpočtů. Milníkem, který poznamenal strukturu a objem výdajů obcí

byl rok 2003, kdy došlo ke zrušení okresních úřadů, přičemž část jejich působnosti přešla na obce s rozšířenou působností a část na krajské úřady. [27]

Výdaje se stejně jako příjmy člení dle různých kritérií. Jedním ze základních je dělení dle ekonomického hlediska na **běžné** a **kapitálové**. Analogicky k rozpočtovým běžným příjmům řadíme běžné výdaje k naplnění provozních potřeb obce, které se pravidelně v každém rozpočtovém roce opakují. Kapitálovými výdaji značíme takové výdaje, které se pravidelně neopakují a pokrývají dlouhodobé potřeby. Za dlouhodobost v tomto případě považujeme delší období než jeden rozpočtový rok. V souvislosti s běžnými výdaji obcí je na místě uvést roli tzv. mandatorních výdajů. Jedná se o obligatorní výdaje, jejichž vynaložení je pro obec závazné a jejichž výše a struktura je determinována zákonnými úpravami. Zde lze také jen výjimečně nalézt úspory a ušetřit. O mandatorních výdajích hovoříme pouze v případě běžných příjmů a jedná se např. o výdaje spojené s likvidací komunálního odpadu, opravami a údržbou místních komunikací či oblastí školství. [27], [1]

Vedle výše zmíněného dělení členíme výdaje na **plánované** a **neplánované**. Jak již název napovídá, plánované výdaje jsou obcí snadno definovatelné. Často se během let opakují a jejich výše a struktura je předem známa. Naopak výdaje neplánované mohou do rozpočtu vstoupit nečekaně a obec je nemůže předem ani odhadnout. Nejčastěji se jedná o pokuty mající charakter sankční, případně nárůst výdajů způsobený mimořádnými událostmi jako např. povodněmi apod. [21]

Základní dělení příjmů na **návratné** a **nenávratné** lze využít i v případě výdajů. Význam a smysl má tato klasifikace stejný. Cílem je odlišit ty výdaje, které obec vynaloží a zpět je již nezíská a ty, které se v čase zhodnotí a do rozpočtu se vrátí ve vyšší částce. Výdaje nenávratné mohou být ve formě běžných i kapitálových výdajů. Nejdůležitějšími nenávratnými platbami, co do objemu poskytnutých finančních prostředků, jsou transfery vlastním neziskovým organizacím a v současné době bohužel i splátky jistin z dříve čerpaných úvěrů a jiných návratných finančních výpomocí. Mimo jiné sem patří také placené daně, úroky, pokuty, dotace vlastním občanům související se sociální výpomocí, dotace k podpoře podnikání apod. Na druhé straně návratné výdaje si lze spojit s nákupem cenných papírů, uložením volných finančních prostředků na účet zřízený za účelem zhodnocení a dosažení úroku apod. [1]

Výdaje plní tři základní funkce, a to:

- alokační,
- redistribuční a
- stabilizační.

Další klasifikace bude proto vycházet z toho, jakých funkcí jsou výdaje nositelé. Výdaje, jakožto nositelé **alokační funkce**, jsou takové, které se podílejí na úhradě čistých a smíšených veřejných statků, nákupu zboží či služeb od soukromého sektoru či od svých podniků nebo neziskových organizací určených pro zajištění potřeb obyvatel. Nákup od soukromého sektoru může probíhat pomocí výběrového řízení. V poslední době je velmi oblíbená spolupráce soukromého a veřejného sektoru, tzv. Public Private Partnership (PPP), kdy se využívá znalostí a zkušeností soukromého sektoru. **Stabilizační funkce** vyplývá ze samotné alokační funkce výdajů, kdy tím, že obec nakupuje služby a zboží od soukromého sektoru posiluje poptávku po jejich zboží, čímž má vliv i na samotnou nabídku. Podporuje tak aktivitu v regionu a působí na stabilizaci zaměstnanosti nebo i snížení nezaměstnanosti. **Redistribuční funkce** obecních výdajů souvisí s poskytováním peněžních transferů obyvatelům obce. Tyto transfery nejsou příliš běžné a slouží jako doplněk k již poskytovaným transferům ze státního rozpočtu. Nicméně jedná se například o sociální dávky a výpomoci v případě mimořádných událostí, příspěvky na bydlení sociálně slabým apod. [1], [14]

V případě čistých veřejných statků, k jejichž financování je potřeba obecních výdajů, se doporučuje jejich krytí pomocí výnosů z vybraných daní či dotací z rozpočtové soustavy. Jsou stanoveny i minimální standardy pro poskytování určitých veřejných statků a obecně platí, že pokud již byl jednou uplatněn určitý standard, očekává se i v příštím období. Do popředí se poté dostávají nejen preference spotřebitelů, ale nastupuje i lobbování. Mezi výdaje na zabezpečení čistých veřejných statků patří zejména výdaje:

- na zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti,
- na veřejné osvětlení,
- na veřejné komunikace,
- na veřejnou zeleň,
- na likvidaci negativních externalit jako např. nakládání s odpady,
- na vlastní správu a samosprávu úřadu. [1]

Vedle čistých veřejných statků vynakládá obec své výdaje do tzv. smíšených veřejných statků, které se vyznačují dělitelnou spotřebou mezi jednotlivci a jež se oceňují modifikovanou cenou, tzv. uživatelským poplatkem. Záleží plně na občanovi, zdali veřejný statek využije nebo nikoliv. Nejtypičtějším smíšeným statkem je například veřejná hromadná doprava, kde uživatel, tedy občan, platí za možnost využití dopravního prostředku uživatelský poplatek, jenž nepokryje veškeré náklady. Zbytek nákladů, případně ještě ziskovou přírážku nad dané náklady, uhradí obec ze svého vlastního rozpočtu. V některých případech stát zákonem přikazuje obcím zajišťovat určité preferované veřejné statky. V tomto případě hovoříme o poručnickém veřejném statku. Jako příklad lze uvést např. povinnou školní docházku. Výdaje na tyto statky jsou ze zákona obligatorní a obec musí splňovat určitý požadovaný minimální standard kvality. V současné době je trendem v některých zemích právě posilovat spoluúčast občanů na financování smíšených veřejných statků a relativně utlumovat financování čistých veřejných statků. S důrazem na slovo relativně, neboť není možné čisté veřejné statky zcela vypustit, vždyť právě ony byly odjakživa impulsem a hlavním důvodem ke vzniku veřejného sektoru. [28]

Na závěr této kapitoly lze říci, že obce musí neustále rozhodovat o využití svých omezených finančních zdrojů a zaměřovat se především na efektivnost při jejich alokaci. V souvislosti s efektivností se často užívá pojem tzv. Paretovské efektivnosti. „Paretovská efektivnost je taková alokace zdrojů, kdy jediný způsob jak zlepšit něčí postavení je zhoršit jej někomu jinému.“ [29, str. 252] Nelze než souhlasit s tím, že obec má jen velmi nelehký úkol rozdělit své omezené zdroje a uspokojit tak neomezenou poptávku svých občanů. Měla by se tedy snažit o co nejlepší řešení blížící se optimu a v případě výdajů sledovat i vlastní dlouhodobou strategii zaměřující se na zabezpečení veřejných statků i v dlouhodobějším časovém horizontu.

4. Představení obce

Město Stod leží na území Plzeňského kraje v okrese Plzeň-jih, zhruba 25 km jihozápadně od Plzně, a rozkládá se v malebném údolí řeky Radbuzy. První historické zmínky o obci se datují k roku 1235, kdy byla vesnice zvaná Stod darována králem Václavem I. klášteru premonstrátek z nedalekého Chotěšova a již tenkrát bylo město zajímavé díky jeho umístění v blízkosti důležité bavorské cesty. Za vlády krále Jana Lucemburského, přesněji v roce 1315, ves díky rozvíjejícímu se obchodu stále rostla

a následně byla povýšena na městys. Hospodářský rozkvět byl zastaven až v období 30leté války, po jejímž skončení museli být do zdecimovaného území pozváni i lidé z Bavorska a sousedních měst, čímž vlastně započala germanizace kraje. Důležitým milníkem je také rok 1850, kdy se Stod stává městem. [30]

V současné době je město Stod klasifikováno jako obec s rozšířenou působností s pověřeným obecním úřadem, která zajišťuje správu 23 obcím. Počet obyvatel evidovaných k 01.01.2013 dle Českého statistického úřadu činí 3 705. Město Stod se skládá ze dvou katastrálních území, a to Stod a Lelov, přičemž Lelov se nachází zhruba 3 km jižně od Stoda. Katastrální výměra obce činí 2 002 ha, přičemž z více než poloviny je zastoupena ornou půdou. Zastupitelstvo obce, jakožto nejvyšší orgán, se skládá z 15 členů. Zvolena je i rada města, ve které rozhoduje celkem 5 členů. Starostou se pro současné volební období stal Bc. Jiří Vlček. Zastupitelstvo města zřídilo finanční a kontrolní výbor. Finanční výbor má na starost především kontrolu hospodaření s majetkem a financemi. Kontrolní výbor kontroluje mimo jiné plnění usnesení zastupitelstva a rady. [31]

Rada města se usnesla na zřízení komise pro přidělování bytů. Tento poradní orgán slouží pro Radu a starostu v případech přidělování bytů, ve vlastnictví obce, žadatelům. Co se týče příspěvkových organizací, byly zřízeny:

- Základní škola a mateřská škola Stod,
- Základní umělecká škola Stod a
- Dům dětí a mládeže Stod.

Město má čtyři organizační složky. Technická údržba města Stod má na starost služby spojené s udržováním pořádku a čistoty města. Správa sportovních zařízení města Stod zajišťuje komplexní provoz městských sportovišť. Městské kulturní středisko Stod se věnuje pořádání kulturních akcí, provozu kulturního domu, městské knihovny a informačního střediska, dále aktualizací internetových stránek města a výrobou propagačních materiálů. Jako poslední je organizační složka Jednotka sboru dobrovolných hasičů Stod, která zabezpečuje požární ochranu.

Samostatnou působnost vykonává Městský úřad, který je složen ze sedmi odborů. Organizační strukturu města je možné si podrobněji prohlédnout v příloze B.

Město Stod je také součástí Mikroregionu Radbuza, který vznikl roku 1999 pro vzájemnou spolupráci nyní 27 obcí při řešení společných otázek a tvorbě projektů týkajících se rozvoje území. Cílem obcí je realizace programu obnovy venkova a programů regionální politiky ČR. Vzájemná spolupráce funguje na základě smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku obcí podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. [32], [2]

Mimo jiné v březnu roku 2011 vzniklo na území města občanské sdružení Místní akční skupina Radbuza. Místní akční skupiny (MAS) jsou Evropskou unií považovány za nejúspěšnější koncept rozvoje regionů. Jedná se o společenství občanů z řad soukromého, neziskového i veřejného sektoru, jejichž cílem je rozvoj venkova, zemědělství i získání finanční podpory z Evropské unie a národních programů pro svůj region metodou LEADER.³ Účelem skupiny je oživit místní ekonomiku a život v okolí. MAS se vyznačují přístupem zdola-nahoru, neboli veškeré podněty přicházejí od členů skupiny, kteří nejlépe znají život v dané lokalitě. [33]

Město nezahálí ani v oblasti kultury a sportu a svým občanům nabízí možnost využití kulturního domu nebo letního kina a bohatý celoroční program nejrůznějších akcí. V oblasti sportu se pak pyšní několika sportovišti. Za veliké pozitivum je považována Stodská nemocnice, a. s., která byla zřízena Plzeňským krajem. Ta poskytuje péči nejen obyvatelům města, kteří tak nemusí řešit nepříjemné dojíždění, ale i lidem ze spádových oblastí.

5. Hospodaření města Stod

V následujících několika kapitolách se autorka zaměří na příjmovou a výdajovou stránku rozpočtu obce, zadluženost a další aspekty hospodaření, které hrají v případě města Stod hlavní roli, přičemž bude vycházet z platné rozpočtové skladby. Pro zachycení vývoje hospodaření nebude staticky hodnotit pouze rok 2012, ale využije ke své analýze i starší roky, aby zachytila směr, kterým se město ubíralo a v současnosti ubírá. U některých kapitol nastíní i možnou predikci vývoje.

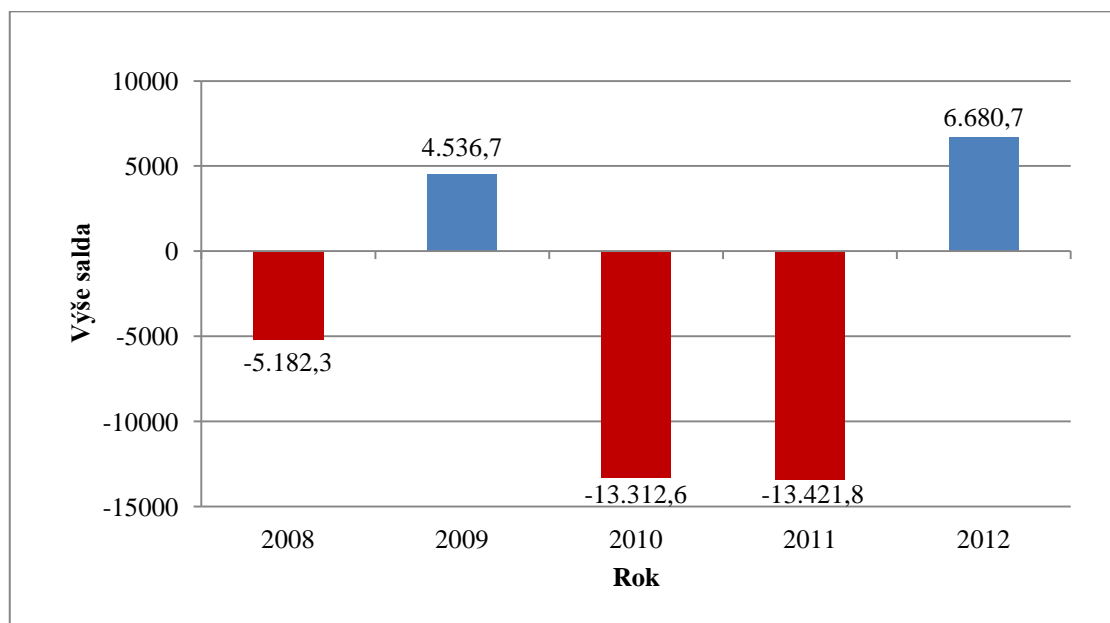
Hospodaření města Stod, stejně jako hospodaření jakékoliv jiné obce v ČR, podléhá přezkoumání dle zákona č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí. Přezkoumání na žádost obce provádí nezávislý externí auditor, konkrétně ECO – ECONOMIC & COMMERCIAL OFFICE

---

³ Za francouzskou zkratkou LEADER stojí Liaison Entre Actions Développement de l'Économie Rurale, což v překladu znamená propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku.

s. r. o. Za posledních pět let nezaznamenal žádné chyby a nedostatky v hospodaření města Stod. Tento výsledek je uspokojivý a pro obec velmi důležitý, nicméně neznamená to zdaleka, že by obec neměla co zlepšovat. [13]

Obr. č. 4: Vývoj salda běžných příjmů a výdajů v letech 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Zdroj: závěrečné účty města Stod za roky 2008 – 2012, vlastní zpracování, 2014

Na obr. č. 4 je možné sledovat vývoj sald běžných příjmů a výdajů města za roky 2008 – 2012. V roce 2008, 2009 a 2011 je vidět schodek v rozpočtu a v roce 2009 a 2012 naopak přebytek. Nelze ovšem jednostranně prohlásit, že v letech se schodkem obec hospodařila špatně a v letech s přebytkem dobře. Součástí rozpočtu je také tzv. financování. Je tedy potřeba říci, z jakého důvodu měla obec schodkový rozpočet, a z kterých zdrojů byl financován, a zdali např. proběhnutá investice nezlepšila život obyvatel ve městě.

V roce 2009 došlo k přebytkovému rozpočtu díky úspoře běžných výdajů, na které se město domluvilo, jako na nejvhodnější reakci na schodkový rozpočet roku předchozího. Důsledkem byl také přesun některých rozpočtových výdajů do roku 2010, který jak je vidět dosáhl schodku o velikosti 13.312,6 tis. Kč. Ten byl financován převážně z běžného účtu, jehož stav ke konci roku vykazoval částku, která byla o 18.596,8 tis. Kč nižší oproti stavu na začátku roku. Přebytek minulého roku tedy vyrovnal vzniklý schodek, který byl způsoben také nižšími příjmy oproti plánovaným. Za výsledek schodku mohly realizované investiční akce a s tím spojený nárůst kapitálových výdajů.

V roce 2011 byl schodek způsoben hlavně díky výstavbě bytových jednotek na Domažlické ulici a Komenském náměstí, s jejichž realizací se začalo již v roce 2010, a byl financován úvěrem od Komerční banky o velikosti 20.000,0 tis. Kč. Pro obyvatelstvo a budoucí rozvoj města má však tato investice, zvláště kvůli budoucím demografickým prognózám, zásadní význam.

V roce 2012 vykázala obec přebytek o velikosti 6.680,7 tis. Kč. Oproti dvěma předchozím rokům je to dobrá zpráva, ovšem je třeba vzít v potaz rostoucí zadluženost, o níž bude více rozebráno v samostatné kapitole. Přebytek byl tedy následně využit na úhradu splátek z minulých let. Podrobněji budou jednotlivé aspekty podílející se na vývoji salda běžných příjmů a výdajů rozebrány v následujících kapitolách.

5.1 Příjmová stránka rozpočtu

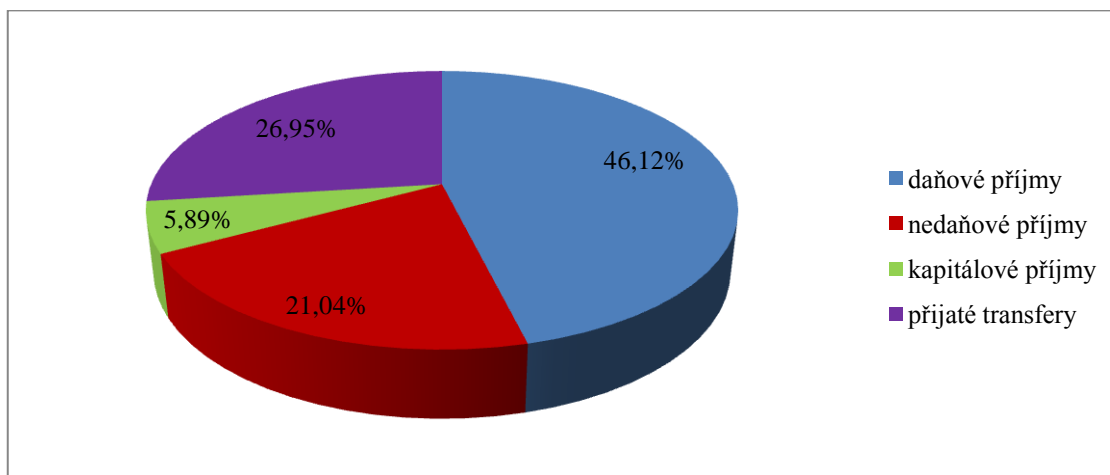
V souvislosti s příjmy obce se nejčastěji řeší problém jejich výše, respektive jejich nedostatku. Každá obec by ráda tuto stránku rozpočtu navýšila a v případě města Stod se nejedná o výjimku. V posledních několika letech se silně hovoří o zvýšení pravomocí a finanční soběstačnosti územních samospráv, a tedy s tím nutně spojeném nárůstu obecních příjmů. Schodkový státní rozpočet ČR a úsporná opatření však nepřipravují půdu zamýšleným tendencím.

Tab. č. 2: Struktura příjmů za roky 2009 – 2012 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011	2012
Daňové příjmy	34.239,4	35.423,6	34.814,3	37.693,6
Nedaňové příjmy	15.138,0	16.924,3	15.983,5	17.191,4
Kapitálové příjmy	2.891,4	419,7	2.404,4	4.812,8
Přijaté transfery	93.350,3	116.268,0	92.619,6	22.029,4
Celkem	145.619,1	169.035,6	145.821,8	81.727,2

Zdroj: závěrečné účty města Stod za roky 2009 – 2012, vlastní zpracování, 2014

Obr. č. 5: Struktura příjmů v roce 2012

Zdroj: FIN 2 – 12 M města Stod za rok 2012, vlastní zpracování, 2014

Z uvedené struktury příjmů města za vybrané roky v tab. č. 2 jasně vyplývá, že největší podíl na celkových příjmech obce měly přijaté transfery, mezi něž patří především přijaté dotace ze státního rozpočtu a rozpočtu kraje. Největší zastoupení má neinvestiční dotace ze státního rozpočtu ve formě příspěvku na výkon státní správy. Spolu se správními poplatky a sankčními platbami, ze kterých má v souvislosti s plněním státní správy obec také příjem, využívá těchto prostředků k pokrytí zejména provozních a mzdových výdajů, které jsou vázané na zaměstnance vykonávající státní správu. Změnu je možno vidět až v roce 2012, kdy došlo k rapidnímu poklesu v přijatých transferech o zhruba 76 %. Důvodem je legislativní změna, která nabyla účinnosti od 1. ledna roku 2012, kdy jediné místo, které v současné době vyplácí tzv. nepojistné dávky, tedy státní sociální podporu, pomoc v hmotné nouzi a příspěvek na péči, je úřad práce. Prostředky plynoucí do rozpočtu obcí se tedy převedly na jednotlivá detašovaná pracoviště, menší část byla ponechána obcím. Nyní tedy hrají hlavní roli příjmy daňové. Podíl kraje na celkových přijatých transferech do roku 2012 činil pouze 1 %. Od roku 2012 se jedná již o necelých 17 %. Přijaté dotace se v jednotlivých letech výrazně mění, a to především v případě kraje, kdy Rada Plzeňského kraje vyhláší nejruznější dotační programy. [34]

Jako velmi příznivý faktor lze považovat stabilní výběr daňových příjmů za poslední roky, který nezaznamenal výrazné výkyvy, což má své výhody z hlediska plánování do budoucna. V roce 2012 dokonce daňové příjmy tvořily zhruba 46 % celkových příjmů po konsolidaci, což je možné vidět na obr. č. 5. Velikost jednotlivých daňových příjmů

rozpočtů obcí ČR se odvíjí od zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. Konkrétní podíl obce na stanovených procentních částech je možno nalézt v platné vyhlášce. Jedná se o příjmy, které obec nemůže výrazně ovlivnit a jejich velikost bývá závislá na nejrůznějších legislativních změnách. Výjimku tvoří daň z nemovitostí, kde je možno příjmy obecní vyhláškou navýšit. Vývoj vybraných příjmů za daň z příjmů fyzických osob (FO) a právnických osob (PO) včetně DPH a daně z nemovitostí si je možno prohlédnout v tab. č. 3.

Tab. č. 3: Vývoj daňových příjmů v letech 2009 – 2012 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011	2012
Daň z příjmů FO ze závislé činnosti	5.541,6	5.627,3	6.096,7	6.175,2
Daň z příjmů FO ze samostatné výdělečné činnosti	626,9	1.240,1	385,4	658,7
Daň z příjmů FO z kapitálových výnosů	444,4	453,6	476,7	597,4
Daň z příjmů PO	5.133,6	5.312,3	5.071,3	5.847,7
Daň z příjmů PO za obce	2.063,5	2.045,8	1.115,9	1.480,9
DPH	11.181,6	11.358,0	11.982,2	11.320,6
Daň z nemovitostí	4.075,8	4.858,3	4.277,9	5.214,9

Zdroj: FIN 2 – 12 M města Stod za roky 2009 – 2012, vlastní zpracování, 2014

Daň z příjmů FO ze závislé činnosti a funkčních požitků, která ve vybraných letech činila a v současné době stále činí 15 % ze základu daně, do rozpočtu obce v průběhu let přispívala stále větší měrou. Nejméně se vybralo v roce 2009, a to období po světové hospodářské krizi. Daň z příjmů FO ze závislé činnosti a funkčních požitků tvoří po DPH důležitou součást daňových příjmů města.

Obec je také příjemcem daně z příjmů PO za obce. Ve své podstatě je příjemcem vlastní daně. To se projevuje ve stanovení výše daňové povinnosti. Otázkou zůstává, zdali by, za předpokladu skutečného odvodu daně např. do státního rozpočtu, byla vypočtená daňová povinnost shodná.

Daň z nemovitostí, jakožto daň majetková, která plyne plně do rozpočtu obce, zajišťuje v jednotlivých letech poměrně stabilní příjem. Obec má možnost jej navýšit, a to jak

v případě pozemků, tak v případě staveb, a to pomocí koeficientu, kterým se násobí základní sazba daně odvislá od druhu pozemku, respektive stavby. Pro jednotlivé části obce město Stod vydalo obecně závaznou vyhlášku účinnou od roku 2009, ve které byl koeficient daně ze stavebních pozemků a obytných domů a bytů stanoven:

- pro část obce Stod 1,6 a
- pro část obce Lelov 1,4.

Obec má ze zákona možnost stanovit také koeficient o velikosti 1,5 pro jednotlivé druhy staveb podle § 11 odst. 3 písm. b) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí. Této možnosti obec také využila. Mimo jiné zavedla i místní koeficient o velikosti 2, který se týkal všech nemovitostí na území obce, a kterým se násobila celková daňová povinnost vyjma pozemků uvedených v § 5 odst. 1 téhož zákona.

Zavedením této vyhlášky došlo k navýšení příjmů z této daně oproti roku 2008 o více než 100 %. Tato vyhláška však byla zrušena, přičemž důvodem byla novela zákona, která s účinností od 01.01.2010 zdvojnásobila veškeré základní sazby daně u pozemků i u staveb. Důsledkem této skutečnosti se obec rozhodla zrušit nedávno vydanou vyhlášku a zavést novou také s účinností od 01.01.2010, která platí dodnes. Koeficienty obcí se samozřejmě snížily, a to z toho důvodu, aby nedošlo k příliš velkému zatížení pro obyvatele.

Nová vyhláška stanovila koeficient daně ze stavebních pozemků a obytných domů a bytů:

- pro část obce Stod 1 a
- pro část obce Lelov 1.

Došlo tedy ke snížení, neboť podle zákona by obce nad 1 000 obyvatel a do 6 000 obyvatel měly základní sazbu daně násobit koeficientem 1,4, mohou ji však snížit až o tři kategorie, případně zvýšit o jednu. Pro stavby užívané pro ostatní podnikatelskou činnost dle §11 odst. 1 písm. d) bodu 3. zákona o dani z nemovitostí stanovila obec koeficient o velikosti 1,5. Místní koeficient obec zrušila úplně.

Celkově se velmi snažila ulehčit převážně občanům, kteří nemovitosti na území obce využívají ke svému bydlení. Přes tato opatření přesto došlo k nárůstu příjmů v období mezi roky 2009 a 2010. V roce 2012 přesáhla hodnota vybraných příjmů z daně z nemovitostí 5.000 tis. Kč. Můžeme vidět, že vybrané daňové příjmy za daň

z nemovitostí za rok 2012, hrály významnou roli v příjmové stránce rozpočtu města. Na nárůstu se podílela i legislativní změna účinná od počátku roku 2012, kdy došlo ke změně zdaňování zpevněných pozemků, které od té doby tvoří zvláštní kategorii a staly se předmětem daně z pozemků se speciální sazbou daně. Celkově tak došlo k nárůstu příjmů z této daně oproti roku 2011 o téměř 22 %.

Největší zastoupení na daňových příjmech má DPH, která se pohybuje v poměrně vyrovnaných, ale hlavně vysokých hodnotách. Od roku 2008 došlo k několika změnám v sazbách, kdy se měnila jak základní, tak snížená sazba. Vývoj od roku 2008 je možné si prohlédnout v tab. č. 4.

Tab. č. 4: Vývoj sazeb DPH v ČR od roku 2008

Období	Základní sazba	Snížená sazba
01.01.2008 – 31.12.2009	19 %	9 %
01.01.2010 – 31.12.2011	20 %	10 %
01.01.2012 – 31.12.2012	20 %	14 %
od 01.01.2013	21 %	15 %

Zdroj: [35]

Co se týče procentního podílu z celostátního hrubého výnosu DPH připadajícího do daňových příjmů obcí ČR, nebyla ve vybraných čtyřech letech zaznamenána větší legislativní změna. V roce 2012 došlo pouze k mírnému poklesu podílu z 21,4 % na 19,93 %. V roce 2013 a následně i v roce 2014 naopak narostly procentní podíly, a to nejenom z celostátního hrubého výnosu DPH, ale také v případě ostatních sdílených daní plynoucích do rozpočtu obcí, což by v dalších letech mohlo znamenat za jinak stejných podmínek zvýšení daňových příjmů pro město. [23]

Do daňových příjmů dle platné rozpočtové skladby patří i místní poplatky. Město vybíralo do roku 2012 celkem tři. Jednalo se o:

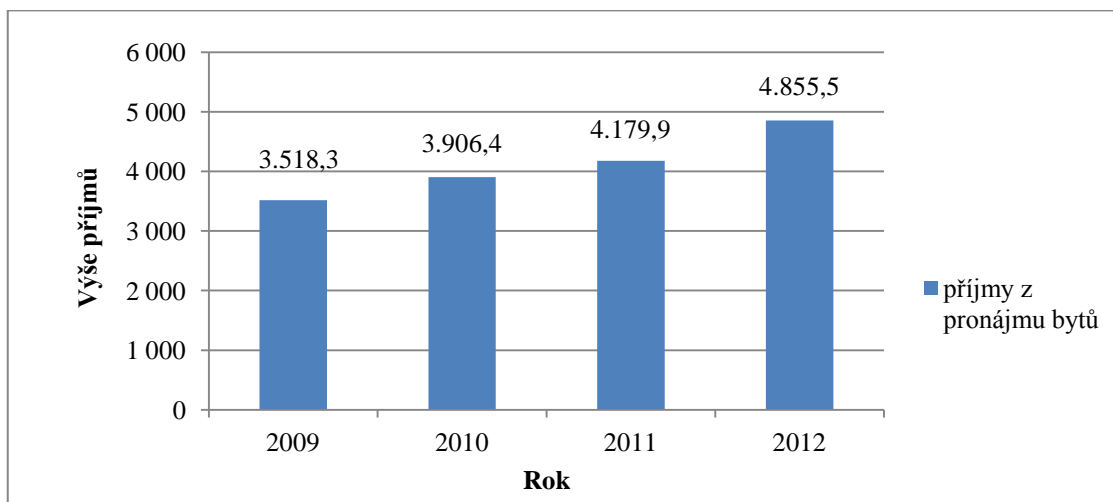
- poplatek ze psů,
- poplatek za užívání veřejného prostranství a
- poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj nebo jiné technické herní zařízení (JTHZ) povolené MF ČR.

Celkové částky vybrané za jednotlivé poplatky v rozpočtu nezaujímaly z hlediska velikosti výraznou pozici. Ze všech tří se nejvíce vybralo z poplatku za provozovaný výherní hrací přístroj, avšak v roce 2012 to již nebyla pravda, neboť došlo ke změně legislativy, kdy zákonem č. 458/2011 Sb., o změně zákonů souvisejícím se zřízením jednoho inkasního místa a dalších změnách daňových a pojistných zákonů došlo ke zrušení místního poplatku za provozovaný výherní hrací přístroj, přičemž ten mohl být naposledy vyměřen za IV. čtvrtletí roku 2011. Předmětný místní poplatek byl nahrazen odvodem z loterií a jiných podobných her, tedy v rozpočtové skladbě došlo k zavedení nové položky 1355. S účinností od 01.01.2012 se zákonem č. 458/2011 Sb. zrušil také odvod části výtěžku z provozování loterií a jiných podobných her na veřejně prospěšné účely. U položky 1351, která tuto skutečnost upravovala, došlo ke změně obsahu. Příjmy obecního rozpočtu byly změnou výrazně ovlivněny, neboť hazard v roce 2012 přispěl do příjmové stránky 2.679,8 tis. Kč, přičemž v předchozím roce nedosahoval ani 1.000,0 Kč. [36]

Bez větších výkyvů se obešly i výběry nedaňových příjmů, které byly nepatrně vyšší v roce 2012. Nejvýznamnější položku zaujímá příjem z pronájmu bytů v rámci bytového hospodářství obce. V souvislosti s pronájmem nemovitostí zaznamenává obec tradičně pohledávky vůči neplatičům nájemného. V případě pohledávek po splatnosti dle vyhlášky č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu obec tvoří opravnou položku ve výši 10 % za každých ukončených devadesát dnů po splatnosti dané pohledávky. Obec musí ve velmi častých případech dospět i k odpisu pohledávky, což dokazují i zápisy z usnesení Rady města, avšak daná pohledávka právně existuje a je zavedena do podrozvahové evidence. Obec proti takovému stavu bojuje ve spolupráci s Exekutorským úřadem v Klatovech. Město je vstřícné, i co se týče dojednání splátkového kalendáře, a v některých případech dochází i k prominutí pohledávky. V souvislosti s pohledávkami za pronájem se však částky pohybují okolo desítek tisíc. Horší situace je v oblasti vymáhání pohledávek za dopravní přestupky, kde Odbor správní a dopravní eviduje částky v řádech statisíců. [37]

Obr. č. 6: Příjmy z pronájmu bytů v letech 2009 – 2012 (v tis. Kč)

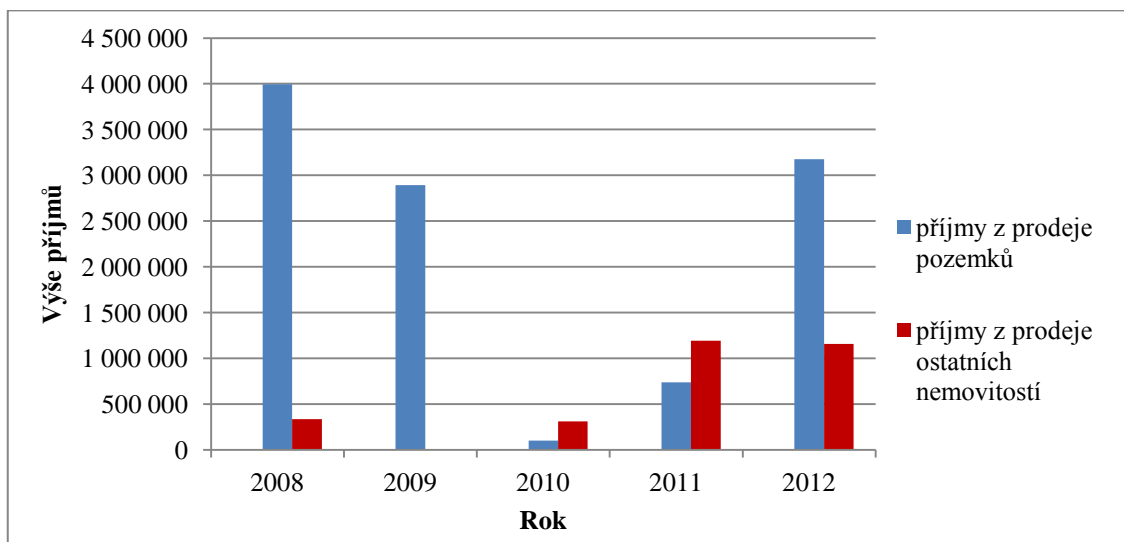
Zdroj: FIN 2 – 12 M města Stod za roky 2009 – 2012, vlastní zpracování, 2014

Z obr. č. 6 zachycujícího vývoj města z pronájmu bytů je vidět postupný nárůst. V průběhu let lze očekávat podobný vývoj. Město si v roce 2006 vzalo úvěr na výstavbu 64 bytových jednotek v lokalitě Rolnické zahrady a následně v roce 2011 na 16 bytových jednotek v Domažlické ulici a Komenském náměstí. Počet bytů k prodeji ale i k pronájmu vzrostl.

Vliv na celkové příjmy bude mít jistě i demografický vývoj. Populace v daném území již od roku 2000 neustále stoupá, přičemž důvodem není zvýšený přirozený přírůstek, ale mnohonásobně převyšující migrační saldo. Významným faktorem, který k danému vývoji přispívá, je geografická poloha respektive zázemí krajského města. Absolutně největší nárůst počtu obyvatel v Plzeňském kraji, který činí 4 %, by měl zaznamenat právě správní obvod obce s rozšířenou působností Stod (SO ORP), a to dle prognózy vývoje obyvatelstva z roku 2009, kterou si nechal vypracovat Odbor regionálního rozvoje Krajského úřadu Plzeňského kraje. Vývoj počtu obyvatel v letech 2009 – 2030 dle SO ORP Plzeňského kraje je možné si prohlédnout v příloze C. [38], [39]

Co se týče kapitálových příjmů, jedná se o relativně nízké částky oproti ostatním druhům příjmu. Je to z toho důvodu, že se pod nimi skrývá prodej dlouhodobého majetku, ať už se jedná o nemovitosti či pozemky. Mimo jiné se do této skupiny řadí i příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů, avšak v případě města Stod je tato položka bezpředmětná. Největší položku zaujímají příjmy z prodeje pozemků, které v roce 2012 činily více než 3.000,0. Kč. [34]

Obr. č. 7: Příjmy z prodeje nemovitostí v letech 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Zdroj: FIN 2 – 12 M města Stod za roky 2008 – 2012, vlastní zpracování, 2014

Z obr. č. 7 je patrné, že velmi výrazný prodej pozemků obec zaznamenala v letech 2008 a 2009, tedy v období hospodářské krize, kdy si obec doplňovala nedostačující prostředky v rozpočtu. Nejméně prodejů pak bylo realizováno v roce 2010. Zajímavostí ovšem je, že v průběhu let nedošlo k výraznému poklesu pozemků. V roce 2008 evidovala obec pozemky v hodnotě 27.700,1 tis. Kč a v roce 2012 již 30.142,5 tis. Kč. Došlo tedy dokonce i k nárůstu. V případě například staveb činil stav na účtu k roku 2008 476.950,9 tis. Kč. V roce 2012 klesla hodnota na 397.692,2 tis. Kč, což je pokles o téměř 80.000,0 tis. Kč. V tomto případě se již nedá hovořit o zanedbatelné částce. Obec by se měla snažit udržet, co možná nejvíce své pozemky a nemovitosti v majetku a jen v případě nemovitostí, které pro obec nejsou výhodné a které nepotřebuje k výkonu své činnosti, souhlasit s jejich prodejem. Je ale potřeba hlídat si stav majetku a pokud možno volit strategii pronájmu nemovitosti před prodejem, neboť do budoucna přináší pravidelný příjem.

V ČR došlo i k takovým situacím, kdy obec s finančními problémy postupně rozprodala téměř veškerý svůj majetek. Budiž všem varování obec Prameny na Chebsku, která je v současné době nejzadluženější obcí ČR, a to v důsledku neúspěšného projektu týkajícího se stáčení minerální vody z místních zdrojů, od kterého si obec slibovala významné příjmy v budoucnu. Přípravné práce však zatížily výraznou měrou obecní rozpočet a poté co se na realizaci nenašli investoři, připadly veškeré dluhy na obec. Aby

si navýšila příjmovou stránku rozpočtu, nezbývalo jí nic jiného než postupně rozprodávat svůj majetek, a to včetně radnice.

5.2 Výdajová stránka rozpočtu

Výdaje města se dle platné rozpočtové skladby dělí na běžné výdaje a kapitálové výdaje. Běžné výdaje pak slouží na každodenní provoz obce a kapitálové k jednorázovým investičním akcím, ze kterých bude plynout užitek i v budoucnu.

Tab. č. 5: Struktura výdajů v letech 2009 – 2012 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011	2012
Běžné výdaje	134.919,8	152.652,2	134.008,3	67.837,3
Kapitálové výdaje	6.162,8	29.696,3	25.236,1	7.209,2
Celkem	141.082,6	182.348,5	159.244,4	75.046,5

Zdroj: závěrečné účty města Stod za roky 2009 – 2012, vlastní zpracování, 2014

Z tab. č. 5 je patrné kolísání kapitálových výdajů v čase, přičemž nejvyšší hodnoty je možné zaznamenat v letech 2010 a 2011. Naopak v letech 2009 a 2012 byly kapitálové výdaje na podstatně nižší úrovni. Příčinou vyšších kapitálových výdajů v roce 2010 byla především realizace výstavby bytových jednotek, a to v Domažlické ulici a také na Komenském náměstí. Celková investice se uskutečnila za finanční podpory Ministerstva pro místní rozvoj (MMR ČR), kdy dotace na výstavbu 8 bytových jednotek v Domažlické ulici a 8 bytových jednotek na Komenském náměstí činila 550,0 tis. Kč na 1 bytovou jednotku. Z vlastních zdrojů pak obec investovala do bytů na Domažlické ulici 6.800,0 tis. Kč a v případě bytů umístěných na Komenském náměstí dokonce 14.730,0 tis. Kč. Velmi významná v roce 2010 byla i investice do zateplení objektu Základní školy za 3.340,0 tis. Kč, avšak s přispěním Státního fondu životního prostředí, který dotoval tuto akci v částce 2.454,0 tis. Kč, tedy z více jak 70 %. V roce 2011 pak obec vynaložila značné prostředky mimo jiné také do vodárny a to ve spolupráci s obcemi Mikroregionu Radbuza.

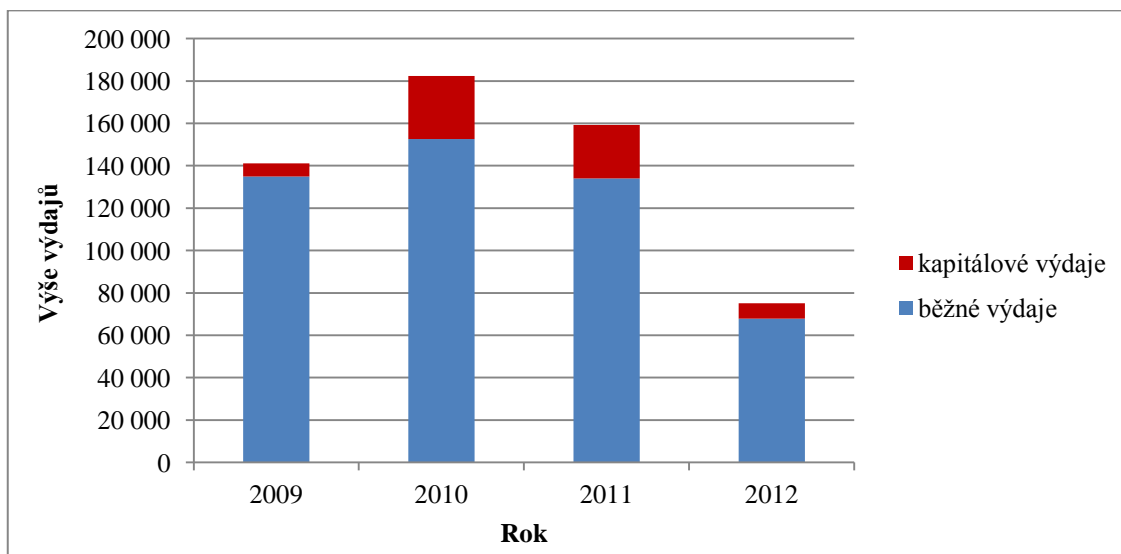
Pokud je řeč o Mikroregionu Radbuza, již dlouho se diskutuje o vybudování mezinárodní cyklostezky CT3, která by vedla z Prahy přes Plzeň až na hranice s Německem a dále by pokračovala do Regensburgu. Tato cyklostezka by sloužila nejenom cyklistům, ale i pěším, matkám s dětmi, in-line bruslařům a navíc také jako hipostezka jezdcům na koni. Tato liniově náročná akce s sebou nese spoustu příznivců,

ale i, jak to již bývá, spoustu odpůrců. Největším problémem bude získat pozemek, na kterém bude několikametrový pruh cyklostezky, a to převážně v lučních plochách při řece Radbuze. Obec Stod a dalších 7 obcí na této investiční akci pracují spolu s Mikroregionem a postupně činí kroky k uskutečnění tohoto finančně i časově náročného projektu. Např. v roce 2012 probíhaly přípravné a projektové práce, které se promítly ve výdajové stránce rozpočtu města, kdy došlo k vynaložení 272,2 tis. Kč. Celá realizace by mohla mít dopad i do budoucna ve formě potenciálních příjmů do rozpočtu plynoucích z možného rozvoje cestovního ruchu. Město by se tedy mohlo zviditelnit.

V letech 2009 a 2012 je vidět mírnější rozmach, co se týče kapitálových výdajů, avšak neznamená to, že by obec nerealizovala spoustu zajímavých a prospěšných akcí, pouze se nejednalo oproti létům 2010 a 2011 o tak markantní částky. V roce 2012 došlo k rekonstrukci Mateřské školy a školní družiny v Krandově ulici, která se dokončovala již z roku 2011, a na celou akci bylo vynaloženo 3.556,0 tis. Kč, které obec hradila z vlastních zdrojů. Velmi často se obec zapojuje do nejrůznějších dotačních programů vyhlašovaných Krajským úřadem Plzeňského kraje. Jako příklad lze uvést investici do metropolitní sítě města (MAN), která se týkala propojení informačních systémů obce a jejích příspěvkových organizací, která celkem stála 1.753,0 tis. Kč, avšak z kraje se získaly prostředky v hodnotě 1.276,6 tis. Kč. Celá investice se týkala dotačního programu nesoucí název „Finanční podpora výstavby a rozšiřování metropolitních sítí v Plzeňském kraji 2012“. Dotace z kraje tedy pokryly přes 70 % celkových výdajů. V obci došlo také k rozšíření optické sítě MAN a implementaci kamerového systému, na kterou obec získala dotaci 1.500,0 tis. Kč a doplácela z vlastních prostředků 400,0 tis. Kč.

V případě běžných výdajů byl zaznamenán rapidní pokles v roce 2012, který byl způsoben, jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, v důsledku převedení kompetencí souvisejících s výplatou nepojistných dávek na úřady práce. Celkové výdaje v tomto roce tedy klesly, a to nejenom z důvodu poklesu běžných výdajů, ale také z důvodu poklesu kapitálových výdajů, který byl zapříčiněn investičně náročnými roky 2010 a 2011, kdy obec musela využít návratné příjmy, což sebou neslo vyšší zadlužení. Z tohoto důvodu v roce 2012 poklesl podíl těchto výdajů na celkových výdajích obce, jak je možné vidět na obr. č. 8.

Obr. č. 8: Struktura celkových výdajů města v letech 2009 – 2012 (v tis. Kč)

Zdroj: závěrečné účty města Stod za roky 2009 – 2012, vlastní zpracování, 2014

Procentní podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích obce činil v posledním roce pouze 9,6 %. Z hlediska celorepublikového průměru, který ve vybraných letech udává hodnotu okolo 30 %, se jednalo o dosti podprůměrný výsledek. V Plzeňském kraji byl dokonce stanoven průměr na hodnotu 33 %. Největší podíl kapitálových výdajů byl zaznamenán v letech 2010, a to 16,3 %. V tab. č. 2, kde jsou uvedeny kapitálové příjmy, které by dle všech teoretických doporučení měly být využity na krytí kapitálových výdajů, je vidět, že obec nemá dostatek prostředků a nezbývá ji, než využít návratných příjmů a zvyšovat v případě realizace svých dlouhodobých záměrů svoji zadluženost, což nelze vždy jednoznačně označit za negativní jev, jak bude dále vysvětleno v kapitole o zadluženosti. Běžné výdaje v rozpočtu města tedy zaujímají výrazné postavení.

Z hlediska třídění výdajů se tyto člení i dle odvětví. Odvětvové třídění rozpočtové skladby slouží k pohledu na výdaje dle toho, na jaký účel byly vydány a rozdělují se do šesti skupin, které je možno vidět v tab. č. 6.

Tab. č. 6: Struktura výdajů dle odvětví v letech 2009 – 2012 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011	2012
Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	775,2	747,8	547,2	227,7
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	6.040,2	22.971,4	7.225,6	6.309,4
Služby pro obyvatelstvo	29.673,8	50.771,0	48.917,1	37.106,1
Sociální věci a politika zaměstnanosti	71.249,0	76.442,3	72.051,8	1.017,3
Bezpečnost státu a právní ochrana	287,8	394,2	326,7	314,1
Všeobecná veřejná správa a služby	33.056,4	31.021,6	30.176,0	30.071,9
Celkem	141.082,4	182.348,3	159.244,4	75.046,5

Zdroj: FIN 2 – 12 M města Stod za roky 2009 – 2012, vlastní zpracování, 2014

Struktura výdajů města nám ukázala, že vyjma roku 2012, bylo nejvíce výdajů spojeno se sociálními věcmi a politikou zaměstnanosti. Toto odvětví se ve zmíněných letech podílelo na celkových výdajích v průměru okolo 45 %. V důsledku převedení kompetencí na úřad práce od roku 2012 toto odvětví nehraje tak významnou roli, avšak stále obec vynakládá některé výdaje např. na nákup služeb od Centra pečovatelských a ošetřovatelských služeb z obce Touškov, kdy zaměstnanci tohoto centra dojíždějí do Domu s pečovatelskou službou ve Stodě. V souvislosti s finanční vazbou na Evropský sociální fond v ČR získává město dotaci týkající se víceletého operačního programu „Lidské zdroje a zaměstnanost“, který je zaměřen na snižování nezaměstnanosti. V této oblasti tedy také podniká určité kroky. Zároveň přispívá i na nejrůznější sociální poradenství a zabývá se mimo jiné i otázkou prevence sociálně patologických jevů u dětí.

Velmi výrazně se na celkových výdajích města podílí služby pro obyvatelstvo, které jsou závislé především na velikosti komunálních služeb, které město poskytuje. Pod toto odvětví se zařazují i výdaje spojené s výstavbou budov, a právě ty tvořily v letech 2010 a 2011 velmi výrazný podíl. Jinak obec vynakládá značné prostředky i na provoz Základní školy a mateřské školy Stod, které se ročně pohybují okolo 5.000,0 tis. Kč. Nezanedbatelné částky jsou vynakládány i na oblast kultury a sportu. Jako příklady lze uvést v roce 2012 divadelní festival „Kulišárna“, jehož 2. ročník se konal i za finanční

pomoci od Krajského úřadu Plzeňského kraje a ve sportu jde především o nejrůznější taneční soutěže či florbalové turnaje.

Velkou měrou zatěžuje výdajovou stránku rozpočtu odpadové hospodářství. Obec má smlouvu se Západočeskými komunálními službami, a. s. na sběr a svoz komunálního odpadu a systém odpadového hospodářství řeší v souladu se zákonem č. 185/2001 Sb. o odpadech a o změně některých dalších zákonů. Provozuje také sběrný dvůr, kde občané města mohou zdarma ukládat složky odpadu, které je možno recyklovat či šetrně odstranit s ohledem na životní prostředí, případně je tak určené vzhledem k platné legislativě. V současné době město uvažuje zavést obecně závaznou vyhláškou místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, a to kvůli narůstajícím výdajům. [40]

Odvětví všeobecné veřejné správy a služeb zahrnuje položky související se samotnou činností města. Nejvýrazněji se do výdajů v tomto odvětví promítají platy zaměstnanců a povinné zdravotní a sociální pojištění, které se za rok 2012 dostaly na částku 16.418,7 tis. Kč.

5.3 Zadluženost obce

K tomu, aby obec mohla, co nejlépe naplňovat potřeby svých občanů, potřebuje dostatek finančních zdrojů. Ty může získat například ve formě dotací či z vlastní činnosti, zjednodušeně řečeno z nenávratných finančních prostředků, ale v případě rozsáhlých investičních akcí vlastní peníze obci ve většině případů nestačí a je potřeba obrátit se na peněžní ústavy, na stát případně jiné organizace poskytující návratné příjmy. V některých případech může dojít i k takovým situacím, kdy obec nemá dostatek zdrojů ani pro zabezpečení své běžné činnosti. V tomto případě se jedná většinou o situaci krátkodobého nedostatku. V ojedinělých případech může jít i o dlouhodobý nedostatek. Princip tohoto financování pomáhá urychlit realizaci konkrétních záměrů územních celků a reagovat s větší rychlostí na požadavky, které se v čase objeví. Princip návratných příjmů spočívá v tom, že ekonomický subjekt, v našem případě obec, vystupuje v pozici dlužníka a je povinna uhradit konkrétnímu věřiteli částku, kterou si vypůjčila, ovšem za určitou dobu, a to i s odměnou, kterou si věřitel účtuje za nemožnost nakládání se svými finančními prostředky o velikosti úroku a dále také poplatek za poskytnutí této služby. Obecně se doporučuje pokrývat běžné výdaje běžnými příjmy a kapitálové výdaje kapitálovými příjmy a návratnými příjmy.

Obce při zvažování o využití návratných příjmů zohledňují velikost dluhové služby, která by měla být únosná. Velmi důležité jsou také podmínky, které jsou sjednané mezi dlužníkem a věřitelem ve smlouvě. Mezi ty nejdůležitější patří:

- velikost úrokové sazby a způsob jejího stanovení,
- doba splatnosti a
- velikost jistiny [14], [1]

Investice, na jejíž realizaci obec využila návratné prostředky, může v některých případech obci přinášet v budoucnu nejenom užitek, ale také nemalé příjmy. Pokud se tak děje, doporučuje se pečlivě posoudit jejich reálnost a velikost, neboť v ideálním případě by příjmy získané z realizace projektu mohly uhradit nejenom provozní náklady, ale také jistinu a úroky půjčených prostředků. V ideálním případě by mohla obec získat dokonce určitý příjem navíc. [14]

MF ČR, na základě usnesení vlády ze dne 14. dubna 2004 č. 346 o Regulaci zadluženosti obcí a krajů pomocí ukazatele dluhové služby, zavedlo povinnost pro obce předkládat vypočtený ukazatel dluhové služby za roční časové období a předejít tak situacím, kdy by obec nebyla schopna uhradit své závazky a docházelo by k jejímu nekontrolovatelnému růstu zadluženosti. Mezi pojmy dluhová služba a ukazatel dluhové služby jsou samozřejmě rozdíly. Dluhová služba je obecně definována jako celkový obnos, který je požadován k pokrytí úroků a jistin dluhů za konkrétní časové období, nejčastěji za rok. Na druhou stranu ukazatel dluhové služby je nástroj a poměřuje dluhovou službu k dluhové základně, která obsahuje celkové příjmy po konsolidaci. Udává se, že hodnota ukazatele dluhové služby by neměla překročit 30 %, jinak by obce obdržely osobní dopis od ministra financí s požadavkem na vysvětlení tohoto stavu. Tento ukazatel pro svá rozhodování o poskytnutí finančních prostředků využívají nejen soukromé subjekty, ale také stát v případě státních účelových dotací na nové investiční akce. Při vyšších hodnotách tohoto ukazatele by obce samozřejmě měly ztížené podmínky pro získání tolik potřebných finančních prostředků. [22]

Tab. č. 7: Ukazatel dluhové služby v letech 2008 – 2012 (v %)

	2008	2009	2010	2011	2012
Ukazatel dluhové služby	7,7	6,4	2,49	4,4	8,33

Zdroj: závěrečné účty města za roky 2008 – 2012, vlastní zpracování, 2014

Z uvedené tab. č. 7 je patrné, že ukazatel dluhové služby byl v roce 2008 druhý nejvyšší, v dalších letech docházelo k poklesu, přičemž nejnižší se dostal v roce 2010 na 2,49 % a následně rostl na nejvyšší hodnotu a to 8,33 % v roce 2012. Nejprve je potřeba říci, že za vybrané období let 2008 až 2012 obec evidovala ve svém splátkovém kalendáři čtyři úvěry a dvě půjčky. V roce 2008 byl ukazatel vyšší díky skutečnosti, že obec splácela poslední splátku úvěru z investiční akce týkající se vybudování kanalizace, na kterou obec získala prostředky od Státního fondu životního prostředí s úrokovou sazbou 3 %. Další splátka, tentokrát úvěru, která musela být v tomto roce uhrazena, byla od Českomoravské záruční a rozvojové banky, a. s. s úrokovou mírou 2,01 %, která se týkala stavby vodovodu v třináctihektarové průmyslové zóně Stod, jejíž zřízení bylo realizováno v letech 1999 – 2000, a která se velmi rychle po svém vzniku zaplnila převážně německými podniky. Současnou průmyslovou zónu již bohužel není možné rozšířit, nicméně v době realizace přinesla velký užitek v podobě přílivu investic a rapidnímu poklesu nezaměstnanosti. Celá realizace tohoto projektu přitáhla pozornost i díky jejímu šetrnému urbanistickému provedení a začlenění do okolní krajiny, za což si projekt vysloužil ocenění od agentury pro podporu podnikání a investic CzechInvest.

Obec vlastní i Dům pečovatelské služby, kde proběhla rekonstrukce, která si vyžádala další výdaje, na které si musela vzít obec úvěr u Komerční banky s úrokovou mírou 6,3 %. Splátka tohoto úvěru v roce 2008 dosahovala 1.680,0 tis. Kč. Nakonec bylo nutné vypořádat i úvěr od České spořitelny, a. s. s úrokovou mírou 4,3 % na realizaci 64 bytových jednotek v lokalitě tzv. Rolnické zahrady. Tento úvěr byl dlouhodobého rázu na 20 let, a pokud bude vše probíhat v pořádku, bude splacen až v roce 2025. Na první pohled by se dalo říci, že investice zatíží rozpočet města na mnoho let, nicméně nastala situace popsaná výše, kdy přijaté příjmy z pronájmu bytů od poplatníků pokryjí nejenom provozní náklady, ale také jistinu, úroky i poplatky z úvěru. V takovém případě tedy nelze než říci, že investice se městu vyplatila. Celková částka všech jistin bez úroků a poplatků činila v roce 2008 3.962,7 tis. Kč.

V případě roku 2009 již nebylo potřeba splácet půjčku na výstavbu kanalizace, jejíž poslední platba proběhla v předchozím roce a navíc se realizovala poslední splátka za výstavbu vodovodu v průmyslové zóně, která již nedosahovala vysokých hodnot. Obec ani nevyužila nových možností návratných příjmů. Z tohoto důvodu došlo

k poklesu celkové částky splacených jistin a to na 3.039,5 tis. Kč. To se projevilo i na poklesu ukazatele dluhové služby oproti roku 2008 o 1,3 %.

Nejnižších hodnot pak bylo dosaženo v roce 2010, přestože si obec vzala půjčku s 2,8% úrokovou sazbou od Mikroregionu Radbuza, a to na vybudování vodárny. První splátka této půjčky však činila pouze 350,0 tis. Kč. Z výkazu o plnění rozpočtu je pak možné se dočíst, že celková částka všech jistin, která byla zaplacená, činila 2.861,6 tis. Kč.

Rok 2011 byl pro obec investičně náročný. Obec se pustila do výstavby 16 bytových jednotek umístěných v Domažlické ulici a na Komenském náměstí a na to si vzala úvěr od Komerční banky. Ten bude plně splacen v roce 2021 a jeho splátky činí ročně okolo 2.000,0 tis. Kč a v současné době nejvíce přispívá do dluhové služby města. V tomto případě bohužel nedochází k tomu, že by příjmy vybrané od nájemníků pokryly jistinu případně úroky z úvěru. Jak je vidět, ukazatel dluhové služby v tomto roce oproti roku 2010 mírně vzrostl. Je to z toho důvodu, že celkové splátky jistin za daný rok činily již 4.792,7 tis. Kč.

Rok 2012 byl význačný tím, že došlo k úhradě poslední splátky za investici do Domu pečovatelské služby. Za splátky jistin daného roku obec vynaložila sumu 5.271,5 tis. Kč, což je největší úhrada od roku 2008. To se nepochybně projevilo i na ukazateli dluhové služby, který je v tomto roce z vybraných dat na nejvyšší hodnotě. Musíme ovšem hodnoty porovnávat k doporučené hodnotě, která dle usnesení vlády činí 30 %. Vzhledem k faktu, že ukazatel obce se za poslední roky nedostal ani přes hodnotu 10 %, obec splňuje tyto podmínky s dostatečnou rezervou. Je zde ovšem vidět rostoucí trend v úhradách splátek dlouhodobých půjčených prostředků, na což by si obec měla dávat pozor.

Velikost úrokové sazby hraje při rozhodování o využití návratného příjmu zásadní roli. Ve většině případů, a v případě města Stod také, jsou úrokové sazby od soukromých subjektů v porovnání s těmi veřejnými vyšší. Pokud by se porovnála výše úrokových měr jednotlivých úvěrů či půjček, došlo by se k závěru, že nejnižší úrokové zatížení je 2,01 % od Českomoravské záruční a rozvojové banky, a. s. na vybudování vodovodu v průmyslové zóně Stod. Tato instituce je rozvojovou bankou ČR a jejím cílem je poskytovat pomoc při realizaci podnikatelských záměrů. Jejími akcionáři jsou tři nejsilnější soukromé české banky, a to Komerční banka, a. s., Česká spořitelna, a. s. a Československá obchodní banka, a. s., dále také ČR zastoupená Ministerstvem

průmyslu a obchodu (MPO ČR), MF ČR a MMR ČR. Primárně se zabývá podporou malých a středních podniků se sídlem na území ČR, kterým poskytuje záruky a zvýhodněné úroky. V souladu s cíly hospodářské politiky se orientuje i na podporu regionů a jednotlivých ekonomických sektorů. Nízká sazba nás tedy v tomto případě nemůže zaskočit. Druhou nejnižší úrokovou sazbu 2,8 % poskytl Mikroregion Radbuza a třetí nejnižší Státní fond životního prostředí ve výši 3 %. [41]

Soukromé banky stanovují dvě možnosti úrokových sazeb úvěru. Jedná se o:

- fixní úrokovou sazbu a
- pohyblivou úrokovou sazbu.

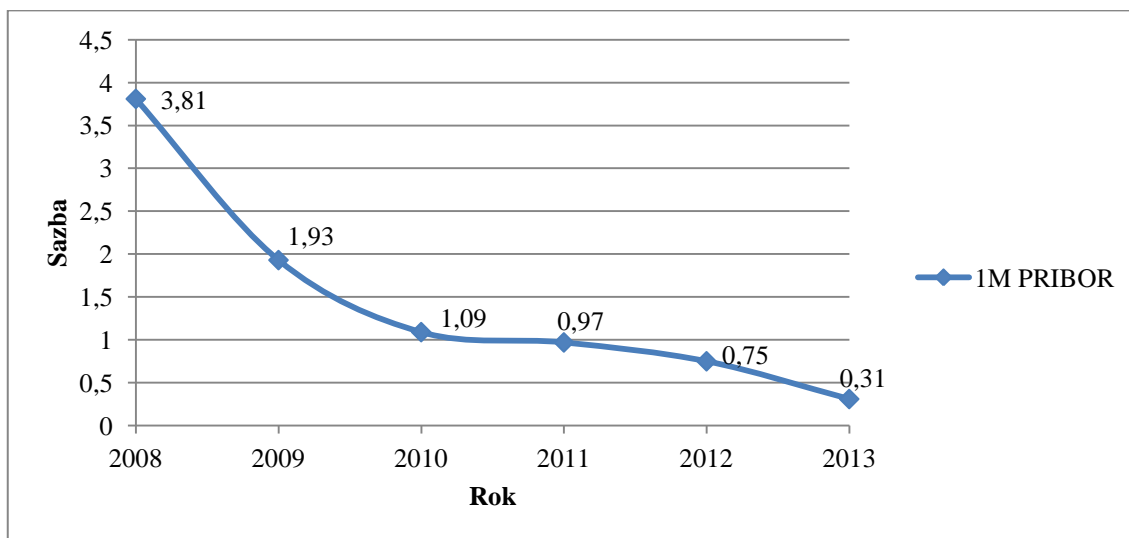
V případě města Stod většina úvěrových smluv zakotvovala fixní, tedy neměnnou, úrokovou sazbu. Poslední úvěr poskytnutý v roce 2011, který si obec sjednala s Komerční bankou, a. s. na výstavbu 16 bytových jednotek v ulici Domažlické a na Komenského náměstí, byl sjednán právě s pohyblivou úrokovou sazbou. Při uzavření smlouvy na základě výběrového řízení obdržela obec od Evropské banky pro obnovu a rozvoj prostřednictvím Komerční banky úrokový bonus.

Je potřeba říci, že: „PRIBOR je úroková sazba, za kterou si banky navzájem poskytují úvěry na českém mezibankovním trhu“. [42] Podle této sazby se také určuje výše úrokové sazby například hypotéčních úvěrů a je vyhlášována Českou národní bankou.

$$\text{Pohyblivá úroková sazba} = \text{PRIBOR (v \%)} + \text{odchylka (v \%)} \text{ p. a.} \quad (1)$$

V případě města Stod se jedná o pohyblivou úrokovou sazbu 1M PRIBOR + 0,8 %, viz vzorec (1). Pro obec z toho ale vyplývá několik důsledků. Není vůbec běžné, aby obce využívaly pohyblivé úrokové sazby a to zvláště proto, že nejsou finančními institucemi a do jejich náplně činnosti rozhodně nepatří spekulování na její vývoj. Obce na to nemají ve většině případů ani dostatek kvalifikovaného personálu ani dostatek času. Fixní úroková sazba umožňuje lépe plánovat rozpočtové výdaje, kdežto pohyblivá úroková sazba musí být neustále sledována, přičemž její vývoj může být v čase velmi rozmanitý. Zajímavý a také užitečný pro obec tedy bude vývoj 1M PRIBOR. Česká národní banka totiž stanovuje hned několik sazeb podle doby, po kterou se úrok nezmění. 1M je tedy zkratka pro jeden měsíc.

Obr. č. 9: Vývoj sazby 1M PRIBOR vyjádřený ročním průměrem (v %)

Zdroj: [43], vlastní zpracování, 2014

Z obr. č. 9 je patrné, že roční průměr sazby 1M PRIBOR má neustále klesající tendenci a to již od roku 2008, kdy došlo ve světě k hospodářské krizi. Pro obec je to příznivá zpráva, neboť výše jejích úroků se dle sazby 1M PRIBOR odvíjí. Otázkou ovšem zůstává, jak dlouho bude takový vývoj pokračovat. Již v roce 2010 panovaly názory některých odborníků, že je již velmi nepravděpodobný další pokles sazby a daná situace není udržitelná. Nicméně i dnes je sazba na svém minimu za posledních 6 let. Finanční analytici se ovšem obecně shodují, že odhadnout vývoj sazeb v delším období, které odpovídá obvyklé délce municipálních úvěrů je téměř nemožné. Pokud by ale došlo k neočekávanému vývoji a sazby by prudce vzrostly, mohlo by to pro obce znamenat dodatečné výdaje.

Riziko, které subjekty podstupují, pokud si vezmou úvěr s pohyblivou úrokovou sazbou je možno eliminovat nejrůznějšími zajišťovacími nástroji. V současné době obec nemá úvěr od Komerční banky žádným způsobem zajištěn, neboť vývoj sazby obci nezpůsobuje problémy. V případě, že by došlo ke zvratu, musela by však zavést určitá opatření. Jedním z nich je například uzamknutí aktuálně velmi nízké úrokové sazby i do příštích let. Takovému nástroji se říká úrokový swap a spočívá v tom, že obec si může, aniž by změnila úvěrovou smlouvu, zaměnit pohyblivou úrokovou sazbu na fixní či naopak. Obec ale podstupuje riziko, že sazba 1M PRIBOR bude stále klesat. V tomto případě je velmi důležité i načasování, poněvadž ve chvíli, kdy se krátkodobé sazby začnou zvyšovat a obce se dostanou pod tlak, zajišťovací nástroje budou již výrazně

dražší, a to z toho důvodu, že v dlouhodobých sazbách bude ležet prognóza o pokračujícím nárůstu krátkodobých sazeb. [44]

Ukazatel dluhové služby, o kterém bylo pojednáno více v předchozím textu, se používal do roku 2008, kdy došlo k jeho zrušení a zavedení soustavy informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU). MF ČR každý rok provede výpočet těchto ukazatelů za obec a jí zřízené příspěvkové organizace a vykoná zhodnocení. Výhodou je, že pro hodnocený subjekt tak nevznikají další dodatečné administrativní náklady, neboť není povinen zasílat MF ČR vyplněnou tabulku. Výsledkem celé činnosti je šestnáct informativních a dva monitorující ukazatele. Spočítané ukazatele SIMU pro město Stod za rok 2012 je možné si prohlédnout v tab. č. 8. Veškerá data, která jsou k výpočtu použita, byla obcemi předána do Centrálního systému účetních informací státu (CSÚIS). Počet obyvatel je stanoven dle dat Českého statistického úřadu k příslušnému roku. [45]

Tab. č. 8: SIMU města Stod za rok 2012

Číslo ukazatele	Název ukazatele	Hodnota (v tis. Kč)
1	Počet obyvatel obce	3 719
2	Příjem celkem (po konsolidaci)	81.727,15
3	Úroky	1.539,22
4	Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků	5.271,51
5	Dluhová služba celkem	6.810,73
6	Ukazatel dluhové služby (v %)	8,33
7	Aktiva celkem	642.479,15
8	Cizí zdroje	62.169,68
9	Stav na bankovních účtech celkem	15.252,48
10	Úvěry a komunální dluhopisy	35.636,05
11	Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	3.849,99
12	Zadluženost celkem	39.486,04
13	Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)	9,68
14	Podíl zadluženosti na cizích zdrojích (v %)	63,51
15	8leté saldo	-6.916,76
16	Oběžná aktiva	31.948,94
17	Krátkodobé závazky	20.686,62
18	Celková likvidita	1,54

Zdroj: FIN 2 – 12 M a rozvaha města Stod za rok 2012, vlastní zpracování 2014

Monitorující ukazatele jsou ty s číslem 13 a 18, tedy podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům a celková likvidita. Ostatní jsou ukazatele informativní. Je možné vidět, že jedním z nich, konkrétně ten s číslem 6, je opět ukazatel dluhové služby, který tedy

zcela nevymizel, ale stal se součástí širšího balíku informativních ukazatelů. Pokud by se hodnota celkové likvidity pohybovala v rozmezí $<0,1>$ a zároveň by podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům dosahoval hodnoty vyšší než 25 %, obdržela by dotyčná obec dopis od ministra financí, ve kterém by byla vyzvána ke zdůvodnění svého stavu. U obcí, kde jsou zjištěny opravdu vážné problémy s platební schopností, napomáhá MF ČR ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR (MV ČR), kteří analyzují vzniklé problémy a navrhnou případná opatření a řešení současného stavu. [46]

Pokud se podíváme na výsledné hodnoty obou monitorujících ukazatelů, vidíme, že celková likvidita neboli podíl oběžných aktiv ke krátkodobým závazkům činí 1,54, což je nad stanoveným rozmezím $<0,1>$. Z hlediska likvidity tedy nemá obec závažné problémy. Ukazatel podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům dosáhl hodnoty 9,68 %. Zde se obec také ani zdaleka nepřibližuje maximálně přijatelné hranici 25 %. Z tohoto pohledu tedy můžeme tvrdit, že obec v hospodaření nemá vážné problémy. Je však potřeba říci, že tyto ukazatele mohou být zkreslené např. v případě, kdy si obec vezme úvěr k předfinancování konkrétní investiční akce, která se ale bude realizovat až v příštím roce. V tomto případě by mohly být ukazatele negativně zkreslené, a proto je potřeba hodnotit každou obec individuálně. V případě města Stod jsou ovšem dle SIMU výsledky velmi uspokojivé a kritickým hranicím se nepřiblížily ani v posledních šesti letech.

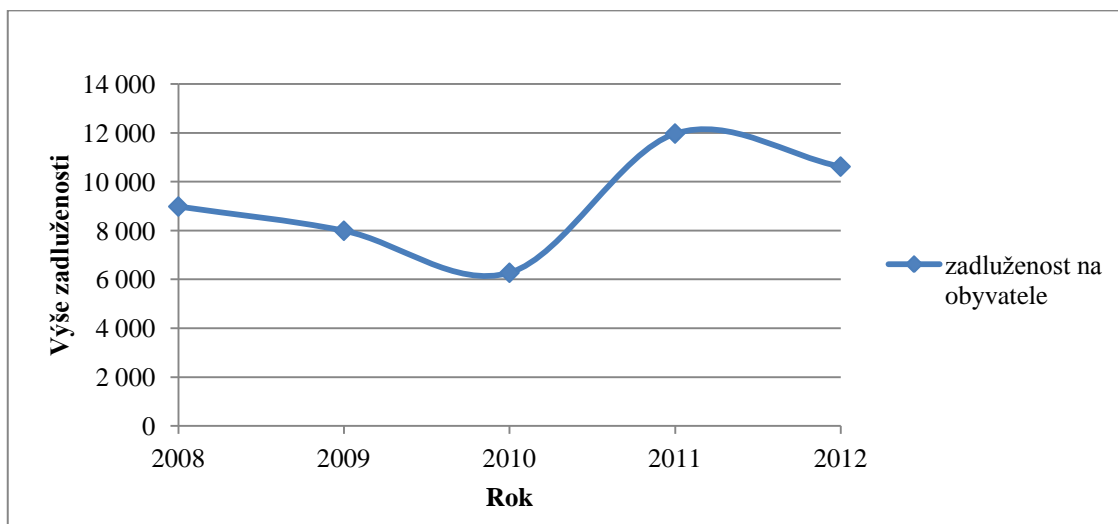
Dalším ukazatelem, který přispívá k posouzení stavu zadluženosti obce, je zadluženost na 1 obyvatele viz vzorec (2). Nižší hodnota zadluženosti na obyvatele znamená větší možnosti pro město z hlediska vynakládání svých výdajů. Tento ukazatel je vhodný zejména pro případy srovnání zadluženosti s ostatními městy ČR, kdy je zřejmé, že pro srovnání by byl potřeba stejný počet obyvatel ve všech městech. Jeho vývoj je vidět na obr. č. 10. [47]

$$\text{Zadluženost na 1 obyvatele} = \text{zadluženost obce} / \text{počet obyvatel obce}^4 \quad (2)$$

---

⁴ Zadluženost obce vyjádřená dle metodiky Ministerstva financí při výpočtech SIMU, tedy zahrnutý jsou pouze dlouhodobé závazky.

Obr. č. 10: Zadluženost města Stod na 1 obyvatele

Zdroj: [48], [49], [50], [51], [52] a rozvahy města Stod za roky 2008 – 2012, vlastní zpracování, 2014

V průběhu let se samozřejmě měnil počet obyvatel. Docházelo k mírnému nárůstu, stejně tak ovšem došlo i k nárůstu zadluženosti obce, jehož tempo růstu bylo vyšší než tempo růstu počtu obyvatel, a to se projevilo vyšší zadlužeností na obyvatele hlavně v roce 2011. Do roku 2010 byl jinak znát pokles, což koresponduje i s ukazatelem dluhové služby, jehož hodnoty byly nejnižší v tomtéž roce. Nad 10,0 tis. Kč na obyvatele se ukazatel vyhoupl v roce 2011 a setrval nad touto hranicí i v roce 2012. To bylo způsobeno novými úvěry, které si město přibralo, přičemž významnou roli hrál především nový úvěr od Komerční banky na výstavbu bytových jednotek. Výsledné částky na jednoho obyvatele jsou ovšem relativně vysoké. Pokud je porovnáme s průměry obcí v ČR, které zpracovala společnost CRIF - Czech Credit Bureau, a. s., jež založila Bankovní a Nebankovní úvěrový registr v ČR a poskytuje informace v oblasti řízení úvěrů a marketingu, zjistíme, že město vykazuje vyšších hodnot i z hlediska takto odborně stanoveného průměru. V roce 2012 činil, dle výpočtů společnosti, dluh obce na obyvatele u kategorie s počtem obyvatel 1000 – 4999 u obcí, které dluh skutečně vykázaly, 5.471,0 Kč. Hodnota se v případě města Stod k roku 2012 pohybuje na částce 10.617,0 Kč na obyvatele, což je téměř dvakrát tak vyšší než činný průměr obcí, ve stejné velikostní kategorii, které vykázaly dluh. Obec by se tedy měla snažit snížit tuto částku, aby mohla mít větší prostor v případě vynakládání svých výdajů. [53]

Dle dostupných interních informací se v současné době město nechystá zvyšovat podíl dlouhodobých závazků na straně pasiv a v budoucnu se bude snažit omezit další využívání návratných finančních prostředků, které by dále zatížily rozpočet.

5.4 Rating obce

V minulosti, kdy se řešil problém s neustále rostoucí zadlužeností obcí a stát se snažil tento nepříjemný trend zvrátit zavedením ukazatele dluhové služby, ozývalo se mnoho hlasů, že tento nástroj nemá dostatečnou vypovídací schopnost, a to především v posuzování celkového hospodaření obce. Ukazatel hraje roli především v rozhodování o udělení státních dotací. Nicméně je pravdou, že z jediného výpočtu není možné zjistit, jaký je skutečně život v dané lokalitě, zdali vysoká zadluženost nepřispěla např. k odstranění dlouholeté ekologické zátěže, zdali je v obci dostatek pracovních příležitostí či dostatečná vybavenost a infrastruktura. Pro investory však mají takové informace nesmírnou cenu. Již z tohoto popisu je zřejmé, že na to, aby člověk mohl provést důkladnou analýzu hospodaření obce a charakterizovat její silné a slabé stránky, je potřeba znát nejenom cenná data z účetních výkazů k sestrojení celé řady jistě užitečných ukazatelů, ale také nefinanční aspekty, které hrají významnou a nezanedbatelnou roli. Investoři, vědomi si důležitosti takových informací, často pak žádají potřebné údaje od společností, které se danou problematikou zabývají. V ČR je nejznámější společností již výše zmíněná CRIF - Czech Credit Bureau, a. s., která se mimo jiné zabývá i sestavováním ratingu municipalit. Poslání této společnosti zní: „Podporovat poskytovatele úvěrů, podniky a spotřebitele pomocí komplexní škály informačních služeb a řešení, aby naši klienti mohli snadno činit rychlá a efektivní řešení.“ [54]

V nejširším pojetí lze rating považovat za hodnocení vlastní finanční situace a vyjadřuje míru rizika, které bude muset potenciální věřitel podstoupit. Autorka si nechala zpracovat daný rating města Stod za rok 2012 u výše zmíněné společnosti, a to na základě automatizovaného přístupu vygenerovaného systémem podle definovaného modelu a bodování, nikoliv na základě expertního posouzení. Výsledkem takového ratingu je pak hodnocení, které se v případě společnosti CRIF - Czech Credit Bureau, a. s. u municipalit pohybuje na škále o sedmi stupních, přičemž obce s nejlepšími výsledky v hospodaření obdrží hodnocení „A“ a nejhůře hospodařící písmeno „C-“. Společnost pro své výpočty používá i veřejně dostupné informace například

z Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV), MF ČR nebo z Českého statistického úřadu. Součástí takového ratingu, který velmi rychle v čase ztrácí svoji aktuálnost, je výpočet několika ekonomických ukazatelů. V případě našeho ratingu se jedná o 20 ukazatelů. Ty by se dali rozdělit do několika skupin:

- ukazatele využívající znalost příjmů a výdajů,
- ukazatele pracující s hospodářským výsledkem,
- ukazatele rentability,
- ukazatele likvidity,
- ukazatele aktivity a
- ukazatele zadluženosti.

Ty se vyhodnocují za poslední tři roky, přičemž se s nimi pracuje jako se statickými ukazateli, tedy výpočty jednotlivých ukazatelů se stanovují k jednotlivým rokům nebo jako s dynamickými ukazateli ve formě změny oproti předchozímu roku. Finanční ukazatele však nejsou jedinými, které společnost využívá. K celkovému zhodnocení analyzuje i sedm nefinančních ukazatelů, kterými jsou:

- počet obyvatel obce,
- míra nezaměstnanosti v regionu dle údajů MPSV (v %)
- průměrný příjem v regionu (v Kč),
- počet podnikatelských subjektů na 100 ekonomicky aktivních obyvatel v regionu,
- vybavenost a infrastruktura,
- struktura obyvatelstva a
- zadluženost na obyvatele (v tis. Kč). [55]

Právě nefinanční ukazatele zohledňují sociální a rozvojové možnosti města a jistým způsobem poukazují na specifikace dané lokality. Podrobný náhled na výsledky ratingu města Stod lze nalézt v příloze D. Součástí vyhodnocení jsou i dva výpočty únosného zadlužení obce, a to kritická velikost cizích zdrojů, která činí 55.571,0 tis. Kč a kritický přírůstek bankovních úvěrů od posledního uzavřeného roku v částce 864,0 tis. Kč. Bylo zohledněno několik silných stránek města, které je možné si přečíst v komentáři příloženého dokumentu. Je potřeba říci, že v komentáři jsou zdůrazněny pouze ty

aspekty, které byly v daný rok považovány za významné, nebo dosahovaly neobvyklých hodnot. Mezi ty pozitivní patří vysoký celkový hospodářský výsledek obce a nízká míra nezaměstnanosti, kterou se daří držet ve velmi příznivých hodnotách. Velký podíl na tom má i již zmiňovaná výstavba průmyslové zóny z minulých let, příliv nových zaměstnavatelů a také příznivá geografická poloha vzhledem k hranicím s Německem. Míra nezaměstnanosti v roce 2012 činila, dle MPSV v celé ČR, v průměru 8,6 %. Hodnoty města Stod jsou o téměř 3 procentní body nižší. Je také potřeba zdůraznit, že po Praze má Plzeňský kraj nejnižší míru nezaměstnanosti ze všech krajů ČR a konkrétně okresy Rokycany a Plzeň-Jih si v rámci kraje drží hodnoty pod 6 %. [56]

Pozitivně je hodnocena i infrastruktura města a jeho vybavenost, přičemž výhodné je postavení města i vzhledem k dopravě, kdy územím obce prochází hlavní dopravní tepna směřující na německý Furth Im Wald a Regensburg. Mnoho kladných bodů získalo i díky poslední splátce úvěru od Komerční banky týkající se výstavby domu s pečovatelskou službou. Kladně se tento fakt projevil například v míře oddlužení bankovních úvěrů, která tak vzrostla.

Naopak minusové body obci připadly v důsledku vysoké zadluženosti na obyvatele, kterou se autorka zabývala v kapitole o zadluženosti obce. Dále jí připadly za nárůst příjmu z prodeje majetku oproti roku 2011, což je možné vidět i v kapitole o příjmové stránce obce. Negativně se do celkového zhodnocení promítl i vyšší deficit provozní části rozpočtu.

Celkový výsledný rating tedy vzejde posouzením finanční a nefinanční bonity, přičemž obě jsou charakterizovány jedním ze tří stupňů rizika a vychází z uvedených finančních respektive nefinančních ukazatelů. Výsledek finanční bonity města byl ohodnocen písmenem „C“, tedy jeho hodnocení je podprůměrné a obec by se tedy měla zaměřit na zmíněné problémy uvedené v komentáři související především s deficitem v provozní části rozpočtu a zadlužeností. V případě nefinanční bonity obec získala „b“ a výsledná známka pak činila „B-“, což znamená nízké riziko. V této úrovni se v současné době pohybuje velká část obcí ČR. Dá se tedy říci, že obec výrazným způsobem nemá v hospodaření problémy, ale ani příliš nevyčnívá. Pozitivní je na závěr zhodnocení, kde je podtrhnut předpoklad možného dalšího rozvoje daného regionu.

Rating je zajímavým zhodnocením finanční stability a může přinést poměrně ucelený pohled na hospodaření ekonomického subjektu. Největší výhodou se jeví propojení

finančních ukazatelů s těmi nefinančními a získání tak celkového zhodnocení, které může být použito i při srovnávání s ostatními obcemi. Pro osobu, která potřebuje potřebné informace o městě v relativně krátkém čase je tento způsob vcelku uspokojivý. Nevýhodou ovšem je, že pracuje s daty, která se každý rok mění a je tedy potřeba vytvářet velmi brzy nové. Dále je potřeba zmínit, že ukazatele nám sice říkají, jakých hodnot obec dosahuje, avšak již se nedozvíme, proč tomu tak bylo. Pokud si nenecháváme zpracovat rating pravidelně každý rok po delší dobu, nezjistíme, jaký je dlouhodobý trend. Někdy mohou být výpočty zkreslené jako například v případě, kdy si obec vezme úvěr na předfinancování konkrétní investiční akce, na kterou dostane dotace až v dalším roce. Stejně tak z ratingu není možné zjistit budoucí záměry obce. Jeho nespornou výhodou, a to v případě systémem generovaného ratingu, jako tomu bylo v našem případě, je rychlost dodání základních informací.

Vzhledem ke stále probíhající reformě územní samosprávy a také snahám a neustálým tlakům ke zvyšování transparentnosti veřejného sektoru a zejména jeho financování došlo v několika posledních letech k nárůstu veřejně dostupných informací, a tedy i občan si tak může zjistit detailnější informace například o hospodaření své obce. Se zahájením účetní reformy v roce 2010 došlo k zavedení CSÚIS, do kterého účetní jednotky veřejné správy zasílají výkazy účetní závěrky a které s sebou přineslo i nutnost aplikování akruálního principu do účetnictví, které bylo do té doby známé jen ze soukromého sektoru. Nové metody a postupy účtování šly ruku v ruce s větší vypovídací schopností. Od roku 2010 je možné využívat aplikaci prezentačního systému ÚFIS⁵, ze kterého je možné získat vybrané účetní a finanční informace státu, přičemž podkladem jsou informace z CSÚIS. Otázkou ovšem zůstává, kolik lidí skutečně této možnosti využije, respektive pokud se zaměříme na průměrného občana, jen těžko si představíme, že by každý rok vyhodnocoval údaje z výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu FIN 2 – 12 M, případně zkoumal cash flow. Ve zjednodušené formě si může základní údaje zjistit ve schváleném závěrečném účtu obce, který má obec vždy vyvěšen na úřední desce a oficiálních internetových stránkách. Ovšem pravda je taková, že jen velmi malé množství občanů se skutečně orientuje v daném dokumentu a jen zlomek z nich si jej vůbec přečtou. V případě města Stod není situace odlišná. Dle interních informací má jen velmi malé procento obyvatel představu o tom, s jak

---

⁵ Prezentační systém účetních a finančních informací státu

přibližně vysokými finančními prostředky obec hospodaří. Smutná je také účast obyvatel města Stod na zasedáních zastupitelstva, která jsou ze zákona veřejná. V případě změn v městských vyhláškách a nařízeních se množí překvapené dotazy občanů až po jejich zavedení, přestože jsou občané předem informováni jak na internetových stránkách, tak na úřední desce. Obyvatelé se obecně více zajímají o to, jaké investiční akce se ve městě budou konat, co nového se postaví případně, jaká omezení jim z realizace plynou. Situace je ovšem podobná ve většině měst ČR.

Autorka si myslí, že přínosu by mohlo být dosaženo zjednodušením poskytnutých informací o hospodaření města. Na prvním místě by měla být snadná orientace a co nejjednodušší podání, a to i z toho důvodu, že ne každý občan má základní ekonomické povědomí.

6. Zhodnocení hospodaření a navržená opatření

Po provedené analýze hospodaření města lze prohlásit, že nebyly zaznamenány výraznější problémy z hlediska celkového hospodaření. Při detailnějším pohledu autorka zaregistrovala jen několik bodů, na které by bylo dobré se zaměřit, avšak celkově převažuje spokojenost s činností a správou města. V následujícím textu by ráda uvedla výčet všech pozitivních a negativních faktorů, které se do hospodaření města, ale i do celkové spokojenosti místních obyvatel, která se správným hospodařením úzce souvisí, výrazněji promítají. A u některých problémů také uvede doporučení pro jejich případná řešení.

Negativní faktory

1. Závislost na rozhodnutích legislativních orgánů a odpadové hospodářství

Jedním ze základních problémů, které musí řešit jakákoliv územní samospráva, je její závislost na rozhodnutích legislativních orgánů. Neustálé změny zvyšují nejenom nejistotu o budoucím vývoji příjmů a tedy i výdajů města, ale dochází také k nárůstu administrativy. Zaměstnanci vzhledem k množství úkonů, které narostly v důsledku probíhající reformy, tráví s administrativou mnohem více času. Legislativní změny mají vliv i na příjmovou stránku rozpočtu. Vzhledem k tomu, že daňové příjmy tvoří nejvýraznější položku v celkových příjmech, je město poměrně závislé na rozhodnutích mocenských orgánů a svoji pozici může vylepšit jen nepatrně, např. v případě výběru daně z nemovitých věcí, zavedením nových místních poplatků či navýšením těch

současných. Prostor pro to obec určitě má. V případě města Stod připadá v úvahu místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, a to kvůli narůstajícím výdajům v odpadovém hospodářství.

Otázkou zůstává, jakým způsobem by se zavedení tohoto místního poplatku projevilo v rozpočtu města, jaké přínosy by mělo pro obyvatelstvo a obec jako takovou. Klíčovým bodem je stanovení optimální výše poplatku. Východiskem bude jistě § 10b zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, v platném znění, který definuje v odst. 1 poplatníka a v odst. 4 sazbu poplatku.

Za předmětný poplatek platí:

- a) FO, která má v obci trvalý pobyt,
- b) FO/cizinec, které byl povolen pobyt na území ČR podle zákona upravujícího pobyt cizinců na území ČR,
- c) FO, které byl udělen azyl a
- d) FO, která má ve vlastnictví stavbu určenou k individuální rekreaci. [26]

Podle interních informací města Stod je na území obce, tedy na katastrálních územích Stod a Lelov, evidováno 3696 obyvatel s trvalým pobytem v obci, a to včetně cizinců. Co se týče počtu FO, které vlastní stavbu určenou k individuální rekreaci (např. chaty, chalupy či rodinné domy a byty, aniž by v těchto byla hlášena k pobytu FO), jedná se dle interních informací Katastrálního úřadu pro Plzeňský kraj o 56 objektů. Místní poplatek se v případě staveb pro individuální rekreaci dle zákona vyměří nikoliv za osobu, ale za tuto stavbu jako celek, přičemž poplatek bude odpovídat výši za 1 FO.

Sazba poplatku tvoří:

- a) částka až 250 Kč za osobu či stavbu k individuální rekreaci za kalendářní rok,
- b) částka odvozená od skutečných nákladů obce za předchozí kalendářní rok na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu, ne výše než 750 Kč za osobu či stavbu k individuální rekreaci a 1 kalendářní rok. [26]

Pro stanovení výše poplatku je potřeba znát skutečné náklady města Stod za předchozí kalendářní rok (2013), konkrétně za sběr a svoz netříděného komunálního odpadu. V roce 2013 dle výkazu FIN 2-12 M činily náklady města přesně 1.651.525,24 Kč. Je

však třeba vzít v úvahu, že obec má velké výdaje i se správou sběrného dvora, kdy náklady na odvoz odpadu se vyšplhaly na částku 1.171.224,56 Kč a jak již bylo zmíněno v textu dříve, ukládání odpadu do sběrného dvora je pro obyvatele města zdarma, tudíž náklady musí obec platit z vlastních peněz. Další náklady pro obec vystupují v podobě využívání a zneškodňování komunálního odpadu, které činily 1.407.053,00 Kč.

Velikost variabilní části poplatku se vypočte jako $1.651.525,24/3752$, kde číslo 3752 se získá jako součet osob povinných platit poplatek a staveb určených k individuální rekreaci. Výsledná částka 440 Kč činí jednu část poplatku, kterou obec využije pro pokrytí svých nákladů spojených se sběrem a svozem komunálního odpadu.

Velikost paušální části poplatku již bude záležet na ostatních nákladech, které má obec s odpadovým hospodářstvím spojené. A zde vidí autorka možnost dodatečných příjmů, které by obci ze zavedení místního poplatku plynuly. Jak bylo nastíněno, jsou to především náklady za sběrný dvůr, využívání a zneškodňování komunálního odpadu nebo i např. dotřídňovací poplatek, který obec platí za svoz tříděného odpadu k dotřídňovacím linkám, které jej očišťují od nežádoucích příměsí, aby mohl být následně recyklován. Jak je uvedeno v zákoně, obec může vybrat maximálně 250 Kč za osobu (resp. stavbu pro individuální rekreaci) za 1 kalendářní rok. Je zcela zřejmé, že se nepodaří pokrýt vybraným místním poplatkem veškeré náklady, které má obec s odpadovým hospodářstvím spojené, ale to ani není jeho účelem. Celkové náklady, obce za odpady vedle nákladů spojených se sběrem a svozem komunálního odpadu činí 2.614.919,76 Kč. V případě výpočtu paušální části již nelze postupovat jako v případě variabilní části, neboť pokud by se rozpočety uvedené náklady mezi všechny osoby (resp. stavby pro individuální rekreaci), výsledkem by byla částka 697 Kč, což značně převyšuje maximální hranici pro velikost této části poplatku (250 Kč). Autorka se domnívá, že by nebylo příliš účinné nastavit tuto složku ani na 250 Kč, neboť by výrazné zvýšení plateb za odpad mohlo vzbudit u obyvatel demotivaci ohledně samotného přístupu k odpadům, např. by se mohly rozšířit černé skládky. Z tohoto důvodu doporučuje stanovit částku na např. 135 Kč za osobu (resp. stavbu pro individuální rekreaci), což by do rozpočtu přispělo 506.520,00 Kč ($135 \cdot 3752$), které by mohly být využity na výše zmíněné náklady.

Demotivující by dle autorky bylo i zpoplatnění sběrného dvora pro obyvatele obce, kteří by tak spíše jednali v neprospěch životního prostředí a odpad by ukládali jiným, nešetrným způsobem, aby se poplatkům vyhnuli.

Samotná realizace zavedení místního poplatku by znamenala pro obec vydat obecně závaznou vyhlášku, ve které by stanovila např. sazbu poplatku, splatnost poplatku či různé úlevy a osvobození pro osoby, které jsou držiteli průkazu ZTP/P, děti či starší občany. Za úvahu by stálo snížení poplatku pro osoby, které vlastní stavbu pro individuální rekreaci, neboť v ní zjevně nebudou pobývat po celý rok a z tohoto důvodu bude i nižší vyprodukovaný odpad. Samotné zavedení by tedy jistě potřebovalo vzít v úvahu i takovéto faktory, které by autorkou vypočtenou částku mohlo ještě zvýšit, případně přínos do rozpočtu by byl ve skutečnosti nižší. Jistě by došlo i k nárůstu administrativy, avšak vzhledem k počtu osob, kterých by se zavedení týkalo, by to nemělo ochromit činnost Městského úřadu. Otázkou však zůstává, zdali by zavedení poplatku nezpůsobilo pokles preferencí občanů, tedy potenciálních voličů.

2. Nedobytné pohledávky

Tradičním problémem, se kterým se potýká většina obcí v ČR, je nárůst pohledávek vůči neplatičům. Konkrétně město Stod má vedle problému s nedobytnými pohledávkami za nájemné i starost s neplatiči evidovanými na odboru dopravy, a to nejčastěji v souvislosti s neuhrazenými pokutami za dopravní přestupky. Jak již bylo popsáno v textu výše, k vymáhání obec spolupracuje s Exekutorským úřadem v Klatovech a je ke snaze neplatiče splácet ochotna přistoupit na splátkový kalendář. V budoucnu by bylo dobré zaměřit se ještě více na jejich vymáhání, a to v důsledku již sta tisícových částek, které město v současné době celkem eviduje.

3. Rostoucí zadluženost

Z hlediska zadluženosti prošlo město obdobími s výraznějšími kapitálovými výdaji, podpořených z návratných zdrojů, které zapříčinily její navýšení. Ať už šlo o ukazatel dluhové služby, který v roce 2012 oproti roku 2011 vzrostl téměř o 4 procentní body, nebo o zadluženost na jednoho obyvatele, která je dokonce dvakrát tak vyšší než činí celorepublikový průměr za obce s obdobným počtem obyvatel, které dluh zaznamenaly. Z tohoto důvodu autorka navrhuje dočasně počkat s dalšími výraznějšími investičními akcemi, které by musely být podpořeny návratnými prostředky. Růst úrokového zatížení

totiž způsobuje ve struktuře běžných výdajů města pokles výdajů na lokální a regionální veřejné statky.

4. Chybějící vybavenost pro seniory

Z hlediska naplňování potřeb svých obyvatel a zaměření se na udržitelný rozvoj města chybí dle autorky ve Stodě dům pro seniory. Vzhledem ke statistickým výsledkům a obecnému trendu stárnutí obyvatel by bylo vhodné starším obyvatelům poskytnout místo, kde by v příjemných podmínkách a hlavně v blízkosti svého domova dožili. Následné kapitálové výdaje by proto směřovala do této oblasti. Dům pro seniory by sloužil nejenom pro obyvatele města, ale mohli by jej využívat i další obyvatelé z přilehlých obcí. Celá investice by pak mohla být realizována ve spolupráci s Mikroregionem Radbuza, neboť zájem členských obcí by zde vzhledem k jejich možnostem, jistě byl. S přihlédnutím k současnému zadlužení a nabídce dotačních programů, které tuto oblast bohužel zatím nezahrnují, není situace pro výstavbu příznivá, avšak do budoucna bude problém s rostoucím počtem starších obyvatel jen narůstat a před tento problém se bude město muset postavit. Doporučení tedy v současné době bude směřovat na pečlivé sledování vypisování nových dotačních programů a zahájení jednání s ostatními obcemi Mikroregionu Radbuza.

5. Nedostatečná informovanost obyvatel

Na problém, který se týká hospodaření, avšak nikoliv ve smyslu jeho faktického provádění, ale ve smyslu jeho vnímání obyvateli města, lze jen těžko provádět nějaká výrazná opatření k jejich větší informovanosti. Město v tomto směru dělá opravdu vše, co je v jeho silách. Veškeré novinky o dění ve městě a legislativní změny zveřejňuje na úřední desce, která je umístěna na Městském úřadě. Dále je možné nalézt je na oficiálních webových stránkách. Každý měsíc město vydává Stodské listy, které jsou zdarma distribuovány do všech rodin na území Stoda a Lelova. Zasedání zastupitelstev jsou pro veřejnost také otevřená, avšak zájem lidí o ně je stále žalostný. Na vině může být i současná uspěchaná doba. Jediné zlepšení, které autorku v tomto směru napadlo je umožnit sledování jednotlivých zasedání zastupitelstev on-line na internetu, jako je tomu např. v případě zasedání v Plzni, což by znamenalo možnost pro obyvatele sledovat nejnovější dění týkající se města v pohodlí svého domova. Avšak jen za podmínky, že by toto opatření nevyvolalo příliš vysoké náklady.

6. Zapojení moderních nástrojů ekonomického řízení ve veřejném sektoru

V poslední době se začíná hovořit o možnostech využití nástrojů ekonomického řízení, běžně používaných subjekty soukromého sektoru, ve veřejném sektoru. Ve vyspělých státech dochází k novým tendencím, které souvisejí se zvyšováním efektivnosti veřejného sektoru. Dochází zde k odklonu od tradičně administrativních postupů řízení založených k zavedení manažerského řízení, a tedy využívání technik, které původně sloužily pro sektor podnikatelský. V souvislosti s tímto vývojem jsou zavedeny nové termíny jako např. New Public Management⁶. Mezi základní metody a nástroje lze zařadit finanční analýzu, manažerské účetnictví, Cost-Benefit analýzu či Benchmarking. Některé země jako např. Kanada, Velká Británie či Austrálie mají se zavedením podobných nástrojů již značné zkušenosti. V případě města Stod se jeví jako poměrně zajímavá možnost členství v Benchmarkingové iniciativě 2005. Jedná se o neformální sdružení obcí, které vzniklo v ČR a jeho cílem je zvyšování kvality poskytovaných veřejných statků pomocí srovnávání s ostatními obcemi zapojených do této iniciativy. Ve své podstatě provádí srovnávací průzkumy mezi zúčastněnými obcemi, a to v nejrůznějších oblastech. V současné době tuto možnost využilo téměř 90 obcí s rozšířenou působností. Toto členství by město stálo poplatek 30 tis. Kč ročně, za což by ale získalo zajímavý pohled na svoji činnost a srovnání s ostatními obcemi III. stupně ČR a také by se jednalo o jakýsi první pomyslný krok směrem k posílení konceptu 3E. V současné době je do této iniciativy z Plzeňského kraje zapojena jen Plzeň. V ostatních krajích je ovšem zastoupení obcí mnohem výraznější. [57]

Pozitivní faktory

1. Spolupráce s Mikroregionem Radbuza a dobrý vztah s ostatními obcemi

Z hlediska hodnocení je potřeba zdůraznit i pozitivní faktory, které v hospodaření města značnou měrou převažují. Za největší přínos považuje autorka spolupráci s Mikroregionem Radbuza, s jehož pomocí město rychleji dosahuje svých investičních záměrů a posiluje vztah s okolními obcemi. Dohromady tak společnými silami postupně naplňují strategické cíle, které byly definovány v souladu s udržitelným rozvojem dané oblasti. Autorka byla také velmi nadšená ze snahy, kterou město vynakládá na možnost realizace významné investiční akce, která se týká výstavby mezinárodní cyklostezky CT3. Největším problémem bude odkoupení pozemků, přes které tato stezka povede.

---

⁶ New Public Management lze volně přeložit jako „nové řízení organizací veřejné správy“.

Autorka v samotné realizaci vidí potenciál nárůstu příjmů z cestovního ruchu a celkové atraktivnější oblasti, což by se mohlo v budoucích letech významněji projevit v rozpočtu. Z tohoto důvodu doporučuje propagovat jak městem, tak samotným Mikroregionem výstavbu a poukazovat na výhody, které obyvatelům přinese. Pokud se místní obyvatelé se samotnou realizací ztotožní a budou se na ni těšit, mohlo by to pozitivně působit i na samotný odkup dotčených pozemků. Velmi kladně lze ohodnotit také spolupráci s ostatními obcemi, které v dobrovolném svazku nefigurují. Jako příklad lze uvést dar v hodnotě 50,0 tis. Kč, který byl poskytnut městem Stod obci Křešice, která byla silně zasažena povodní.

2. Využívání dotačních programů a vztah k občanům

Pozitivně lze také hodnotit využívání nejrůznějších dotačních programů vyhlašovaných Krajským úřadem Plzeňského kraje, díky nimž obec získala velké množství finančních prostředků na nejrůznější kulturní a sportovní akce. Obecně lze říci, že se město svým občanům velmi věnuje, což dokazují i vysoké výdaje v odvětví služeb pro obyvatelstvo a také včasné reakce města na legislativní změny, které by způsobily zvýšení daňového zatížení pro obyvatele. Obyvatelstvo a jeho vývoj značně ovlivňuje celkové hospodaření města, což můžeme odvodit i od proběhnuté výstavby bytových jednotek jako reakci na zvýšený zájem o bydlení a očekávaný rostoucí trend počtu obyvatel. Naplnění těchto prognóz by mohlo do budoucna znamenat zvýšení příjmů z vybraných daní z nemovitostí, místních poplatků nebo např. z pronájmu bytů, což by jistě posílilo příjmovou stránku rozpočtu. Na druhou stranu s rostoucím počtem obyvatel jistě poroste i výdaje na zajišťování jejich služeb, velmi pravděpodobný bude zřejmě také nárůst v oblasti dopravní infrastruktury.

3. Využití výhodných příležitostí v oblasti úvěrování

Z hlediska využívání příležitostí lze v současné době označit za výborný tah úvěrování výstavby bytových jednotek za podmínky pohyblivé úrokové sazby, která se v posledních letech neustále snižovala a k prvním měsícům roku 2014 činí 0,28 %. Otázkou ovšem zůstává, zdali to bude pokračovat i v budoucnosti a nedojde k rapidnímu nárůstu, který by úrokově zatížil provozní výdaje města. Autorka tedy doporučuje neustále sledovat vývoj a prohlášení České národní banky a v případě výraznějšího růstu využít co nejrychleji swapové operace, neboť s růstem 1M PRIBOR dojde také ke zdražení zajišťovacích nástrojů, neboť po nich poroste poptávka. Obecně

se přiklání, a to v případě dlouhodobých úvěrů, o kterém je bezpochyby nyní řeč, k méně rizikové strategii využití fixní úrokové sazby.

Závěr

Cílem práce bylo analyzovat a zhodnotit finanční a ekonomickou situaci města a navrhnout možná opatření ke zlepšení.

V teoretické části autorka nejprve definovala postavení obcí v soustavě územní samosprávy a následně jednotlivé příjmy a výdaje, které se odrážejí v rozpočtu, jakožto základním finančním nástroji hospodaření a z těchto informací následně vycházela při samotné analýze příjmové a výdajové stránky rozpočtu města Stod. V práci bylo nastíněno, jaké možné faktory jednotlivé stránky rozpočtu ovlivňují. V příjmové stránce se velkou měrou odráželi nejrůznější legislativní změny, ať už šlo o změnu vyplácení nepojistných dávek či změny sazeb u daní z nemovitostí. Největší položkou z hlediska struktury příjmů zauímají příjmy daňové, kde má obec ještě jistý prostor pro zvýšení např. v případě místních poplatků, přičemž nastínění zavedení nového poplatku bylo provedeno v hodnotící části práce. V oblasti příjmů má město rezervy i z důvodu nedobytných pohledávek za dopravní přestupky a pronájem, které se snaží řešit společně s Exekutorským úřadem v Klatovech. V oblasti výdajů pak značně převažují běžné výdaje nad kapitálovými, které jsou pod statistickým průměrem. Mezi nejvýznamnější položku pak patří výdaje na služby pro obyvatelstvo.

Autorka se poté intenzivněji zabývala způsobem financování investičních akcí a bylo zjištěno, že kapitálové příjmy obci, v případě jejich realizace, ve většině případů nestačí k pokrytí všech kapitálových výdajů, a z tohoto důvodu musí využívat návratné příjmy, které v posledních letech v důsledku např. výstavby bytových jednotek zvýšily celkovou zadluženost města. Zajímavým zjištěním bylo, že obec si pro financování výstavby bytových jednotek sjednala úvěr s pohyblivou úrokovou sazbou, což pro ni znamená určité riziko do budoucna z důvodu nemožnosti prognózovat vývoj úrokových sazeb. Obec tedy bude muset dlouhodobě vývoj sazeb sledovat a v případě růstu úrokových sazeb včas zareagovat a zajistit si svoji pozici např. pomocí swapové operace.

Co se týče ratingu, obec dosáhla průměrných celkových výsledků, které u obcí v ČR převažují. Byly popsány jeho charakteristiky, výhody a nevýhody. Město Stod obdrželo

z finanční bonity hodnocení „C“, což lze považovat za slabší výsledek, za kterým stála především narůstající zadluženost a deficit provozního rozpočtu. Naopak v případě nefinanční bonity, která odráží i takové aspekty jako např. budoucí rozvojové možnosti města, lze hodnocení „b“ považovat za velmi uspokojivé.

Významná je pro obec spolupráce s Mikroregionem Radbuza, díky které se může město rychleji rozvíjet. Bylo zjištěno, že obec má velký rozvojový potenciál v oblasti cestovního ruchu, a to v důsledku realizace mezinárodní cyklostezky CT3, která by mohla přilákat turisty a zatraktivnit tak okolí. Autorka proto doporučila propagovat zmíněnou výstavbu mezi obyvateli, přičemž největším problémem bude zřejmě odkoupení dotčených pozemků, přes které cyklostezka povede.

Celkově autorka hodnotí hospodaření města velmi pozitivně. Přestože v posledních letech došlo k nárůstu zadluženosti, město se snaží vyjít vstříc svým obyvatelům a obecně dělá maximum pro sociálně ekonomický rozvoj území. Otázkou nyní zůstává, jakým směrem se dále bude ubírat. V teoretické části a v průběhu celé práce autorka narážela na snahy o zvýšení pravomocí územních samosprávných celků. Vzhledem k tomu, že obec zná potřeby svých obyvatel a dokáže s penězi lépe hospodařit než stát, bylo by navýšení pravomocí obcí na místě. Dalším faktorem, který k tomuto názoru přispívá, je neustále narůstající deficit státního rozpočtu. Otázkou je také možnost zavedení některých podnikatelských nástrojů řízení ve veřejné správě, které již byly aplikovány v jiných zemích a mohly by tak posílit koncept 3E. Pro město připadlo jako zajímavá možnost účast v Benchmarkingové iniciativě 2005, kde by mohlo získat zajímavý pohled na poskytování veřejných statků ve srovnání s ostatními účastníky. Autorka věří, že alespoň některé z těchto návrhů ke zlepšení se v budoucnu promění v realitu.

Seznam tabulek

Tab. č. 1: Struktura obcí v ČR podle velikosti k roku 2012	10
Tab. č. 2: Struktura příjmů za roky 2009 – 2012 (v tis. Kč).....	27
Tab. č. 3: Vývoj daňových příjmů v letech 2009 – 2012 (v tis. Kč)	29
Tab. č. 4: Vývoj sazeb DPH v ČR od roku 2008.....	31
Tab. č. 5: Struktura výdajů v letech 2009 – 2012 (v tis. Kč).....	35
Tab. č. 6: Struktura výdajů dle odvětví v letech 2009 – 2012 (v tis. Kč).....	38
Tab. č. 7: Ukazatel dluhové služby v letech 2008 – 2012 (v %)	40
Tab. č. 8: SIMU města Stod za rok 2012.....	45

Seznam obrázků

Obr. č. 1: Klasifikace příjmů obce	14
Obr. č. 2: Schéma příjmů obecního rozpočtu	15
Obr. č. 3: Využití návratných zdrojů obcemi ČR v letech 2005 – 2012 (v mld. Kč).....	16
Obr. č. 4: Vývoj salda běžných příjmů a výdajů v letech 2008 – 2012 (v tis. Kč).....	26
Obr. č. 5: Struktura příjmů v roce 2012	28
Obr. č. 6: Příjmy z pronájmu bytů v letech 2009 – 2012 (v tis. Kč).....	33
Obr. č. 7: Příjmy z prodeje nemovitostí v letech 2008 – 2012 (v tis. Kč)	34
Obr. č. 8: Struktura celkových výdajů města v letech 2009 – 2012 (v tis. Kč)	37
Obr. č. 9: Vývoj sazby 1M PRIBOR vyjádřený ročním průměrem (v %)	44
Obr. č. 10: Zadluženost města Stod na 1 obyvatele.....	47

Seznam použitých zkratk

CSÚIS – Centrální systém účetních informací státu

ČR – Česká Republika

DPH – daň z přidané hodnoty

FO – fyzická osoba

JTHZ – jiné technické herní zařízení

LEADER – Liaison Entre Actions Développement de l'Économie Rurale/Propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku

MAN – metropolitan area network/metropolitní síť

MAS – místní akční skupina

MF ČR – Ministerstvo financí České republiky

MMR ČR – Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky

MPO ČR – Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky

MPSV ČR – Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

MV ČR – Ministerstvo vnitra České republiky

MZV ČR – Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

PO – právnická osoba

PPP – Public Private Partnership/partnerství veřejného a soukromého sektoru

PRIBOR - Prague InterBank Offered Rate/Pražská mezibankovní nabídková sazba

SIMU – soustava informativních a monitorujících ukazatelů

SO ORP – správní obvod obce s rozšířenou působností

Seznam použité literatury

- [1] PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy*. Teorie a praxe v ČR. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 588 s. ISBN 978-80-7357-614-1
- [2] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění
- [3] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vydání. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4
- [4] JANŠOVÁ, Marie. 13600. Evropská charta místní samosprávy. *epravo.cz* [online]. ©2001. Aktualizace 16.9.2001 [cit. 20.12.2013]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-charta-mistni-samospravy-13600.html>
- [5] RADVAN, Michal. *Místní daně*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 244 s. ISBN 978-80-7357-932-6
- [6] Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Evropské charty místní samosprávy k zákonu č. 181/1999 Sb., o přijetí Evropské charty místní samosprávy, v platném znění
- [7] PAVLÁSEK, Vlastimil, KUNEŠOVÁ, Hana, HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance a daně*. 1. vydání. Plzeň: NAVA, 2008. 215 s. ISBN 978-80-7211-303-3
- [8] OUŘEDNÍČEK, Martin. Suburbanizace. *Suburbanizace.cz* [online]. Praha. Aktualizace 28.1.2010 [cit. 12.11.2013]. Dostupné z: http://www.suburbanizace.cz/01_teorie_suburbanizace.htm
- [9] Malý lexikon obcí ČR 2012. Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů – počet obcí a Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů – počet obyvatel. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2012. Aktualizace 14.12.2012 [cit. 7.10.2013]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/1302-12>
- [10] Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), v platném znění
- [11] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, v platném znění
- [12] OCHRANA, František aj. *Veřejný sektor a veřejné finance: Financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2

- [13] Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, v platném znění
- [14] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst obcí a regionů*. Teorie a praxe. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9
- [15] LEE D., Robert, JOHNSON W., Ronald, JOYCE G., Philip. *Public Budgeting Systems*. 9th ed. Burlington: Jones&Barlett Learning, 2012. 656 s. ISBN 978-1-4496-2790-4
- [16] OTRUSINOVÁ, Milana, KUBÍČKOVÁ, Dana. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek*. Po novele zákona o účetnictví. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 178 s. ISBN 978-80-7400-342-4
- [17] Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě v platném znění
- [18] Zadluženost územních rozpočtů v roce 2012. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha: MFČR, 2013. Aktualizace 18.9.2013 [cit. 20.10.2013]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2013/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-2012-11641>
- [19] Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), v platném znění
- [20] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění
- [21] PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finance územní samosprávy*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 238 s. ISBN 978-80-210-4511-8
- [22] Usnesení vlády České republiky ze dne 14. dubna 2004 č. 346 o Regulaci zadluženosti obcí a krajů pomocí ukazatele dluhové služby
- [23] Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), v platném znění
- [24] Vyhláška č. 259/2011 Sb., o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů

- [25] Vyhláška č. 281/2012 Sb., o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů
- [26] Zákon České národní rady č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, v platném znění
- [27] WOKOUN, René aj. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. 1. vydání, Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 474 s. ISBN 978-80-7380-304-9
- [28] PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance. Teorie a praxe v ČR*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 644 s. ISBN 978-80-7357-698-1
- [29] ROWLEY K., Charles, SCHNEIDER, Friedrich. *The Encyclopedia of Public Choice*. 1st ed. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2004. 664 s. ISBN 0-7923-8607-8
- [30] Z historie města do současnosti. *Městské kulturní středisko Stod* [online]. Stod: Městské kulturní středisko Stod, 2008. Aktualizace 7.10.2008 [cit. 18.11.2013].
Dostupné z:
http://mks.mestostod.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=100972&id=1001&p1=1007
- [31] Počet obyvatel v obcích k 1.1.2013. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2013. Aktualizace 13.5.2013 [cit. 3.1.2014]. Dostupné z:
http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/publ/1301-13-r_2013
- [32] Obecné informace. *Mikroregion Radbuza* [online]. Mikroregion Radbuza, ©2014. Aktualizace 3.3.2014 [cit. 2.4.2014]. Dostupné z: <http://www.mikroregion-radbuz.cz/obce-mikroregionu/>
- [33] DUŠEK, Jiří, PÁNA, Lubomír. *Zdravá města a místní Agenda 21*. 1. vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2012. 144 s. ISBN 978-80-87472-07-1
- [34] Příspěvek na výkon státní správy. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: MVČR, 2014. Aktualizace 8.1.2014 [cit. 12.2.2014]. Dostupné z:
<http://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-ouvs-prispevek-na-vykon-statni-spravy.aspx>
- [35] VESECKÝ, Zdeněk. Změny v DPH matou podnikatele 20 let už šestkrát. *Podnikatel.cz* [online]. Praha: 2013. Aktualizace 29.1.2013 [cit. 7.2.2012]. Dostupné z:
<http://www.podnikatel.cz/clanky/zmeny-v-dph-matou-podnikatele-za-poslednich-20-let-uz-sestkrat/>

[36] Zákon č. 458/2011 Sb., o změně zákonů související se zřízením jednoho inkasního místa a dalších změnách daňových a pojistných zákonů, v platném znění

[37] Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, v platném znění pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu

[38] VELÍŠEK, Josef. Prognóza vývoje obyvatelstva Plzeňského kraje. Kartogram 01. *Plzeňský kraj* [online]. Plzeň: Plzeňský kraj, 2010. Aktualizace 7.3.2012 [cit. 26.11.2013]. Dostupné z:

<http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/prognoza-vyvoje-obyvatelstva-plzenskeho-kraje>

[39] ANDERLOVÁ, Pavlína, EBERLOVÁ, Tereza. Komunitní střednědobý plán sociálních služeb na Stodsku a Dobřansku 2012 – 2015. *Město Stod* [online]. Stod: 2012. Aktualizace 18.4.2012 [cit. 6.1.2014]. Dostupné z:

http://www.mestostod.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=15551&id_dokumenty=4362

[40] Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, v platném znění

[41] Českomoravská záruční a rozvojová banka (ČMZRB). *BusinessInfo.cz* [online]. Praha: BusinessInfo.cz. Aktualizace 13.2.2014 [cit. 14.2.2013]. Dostupné z:

<http://www.businessinfo.cz/cs/dotace-a-financovani/cmzrb.html>

[42] Fixing úrokových sazeb na mezibankovním trhu depozit – PRIBOR, PRIBID. *Finance.cz* [online]. Aktualizace 16.10.2013 [cit. 15.12.2013]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/makrodata-eu/menove-ukazatele/sazby-cnb/pribor/>

[43] Sazby PRIBOR – měsíční a roční průměry. *Česká národní banka* [online databáze]. Praha: Česká národní banka, 2014. Aktualizace 4.6.2013 [cit. 1.12.2013]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/penezni_trh/pribor/prumerne_form.jsp

[44] KOMERČNÍ BANKA. Ponechat bankovní úvěr na pohyblivé sazbě je riskantní hlavně v současné tržní situaci. *Deník veřejné správy* [online]. Praha: 2010. Aktualizace 11.11.2010 [cit. 8.12.2013]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6456795>

- [45] Usnesení vlády České republiky ze dne 12. listopadu 2008 č. 1395 o monitoringu hospodaření obcí a o zrušení usnesení vlády ze dne 14. dubna 2004 č. 346, o Regulaci zadluženosti obcí a krajů pomocí ukazatele dluhové služby
- [46] Monitoring hospodaření obcí. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha: MFČR, ©2005-2013. Aktualizace 6.11.2012 [cit. 20.12.2013]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/hospodareni-kraju-a-obci/monitoring-hospodareni-obci>
- [47] HALÁSEK, Dušan, PILNÝ, Jaroslav, TOMÁNEK, Petr. *Určování bonity obcí*. 1. vydání. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 2002. 130 s. ISBN 80-248-0159-0
- [48] Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2012. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2012. Aktualizace 31.5.2012 [cit. 12.2.2014]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/1301-12>
- [49] Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2011. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2011. Aktualizace 29.4.2011 [cit. 12.2.2014]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/publ/1301-11-r_2011
- [50] Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2010. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2010. Aktualizace 28.5.2010 [cit. 12.2.2014]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/publ/1301-10->
- [51] Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2009. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2009. Aktualizace 29.5.2009 [cit. 12.2.2014]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/publ/1301-09-k_1_1_2009
- [52] Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2008. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2008. Aktualizace 29.5.2008 [cit. 12.2.2014]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/publ/1301-08-k_1_1_2008
- [53] KAMENÍČKOVÁ, Věra. Je dluh obcí rizikem?. *Deník veřejné správy* [online]. CRIF – Czech Credit Bureau. Praha: ©2014. Aktualizace 12.11.2013 [cit. 2.3.2014]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6620876>

- [54] Naše poslání: Together to the next level. *CRIF – Czech Credit Bureau* [online]. Praha: CRIF – Czech Credit Bureau, ©2014. [cit. 5.1.2014]. Dostupné z: <http://www.crif.cz/O-n%C3%A1s/Pages/Na%C5%A1e-posl%C3%A1n%C3%AD.aspx>
- [55] iRating, CRIF - Czech Credit Bureau, a. s.
- [56] Průměrná míra nezaměstnanosti od roku 1997 do roku 2012. *Integrovaný portál MPSV* [online]. Praha: MPSV, 2013. Aktualizace 17.1.2013 [cit. 5.10.2013]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady
- [57] VODÁKOVÁ, Jana aj. *Nástroje ekonomického řízení ve veřejném sektoru*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 208 s. ISBN 978-80-7478-321-1
- [58] Organizační schéma města. *Město Stod* [online]. Stod: 2013. Aktualizace 23.8.2013 [cit. 26.11.2013]. Dostupné z: http://www.mestostod.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=15551&id_ktg=1014&p1=123
- 0

Seznam příloh

Příloha A: Využívání návratných zdrojů obcemi ČR ve vybraných letech (v mld. Kč)

Příloha B: Organizační struktura města a Městského úřadu Stod

Příloha C: Vývoj počtu obyvatel v letech 2009 – 2030 dle SO ORP Plzeňského kraje

Příloha D: Rating obce Stod

Příloha A: Využívání návratných zdrojů obcemi ČR ve vybraných letech (v mld. Kč)

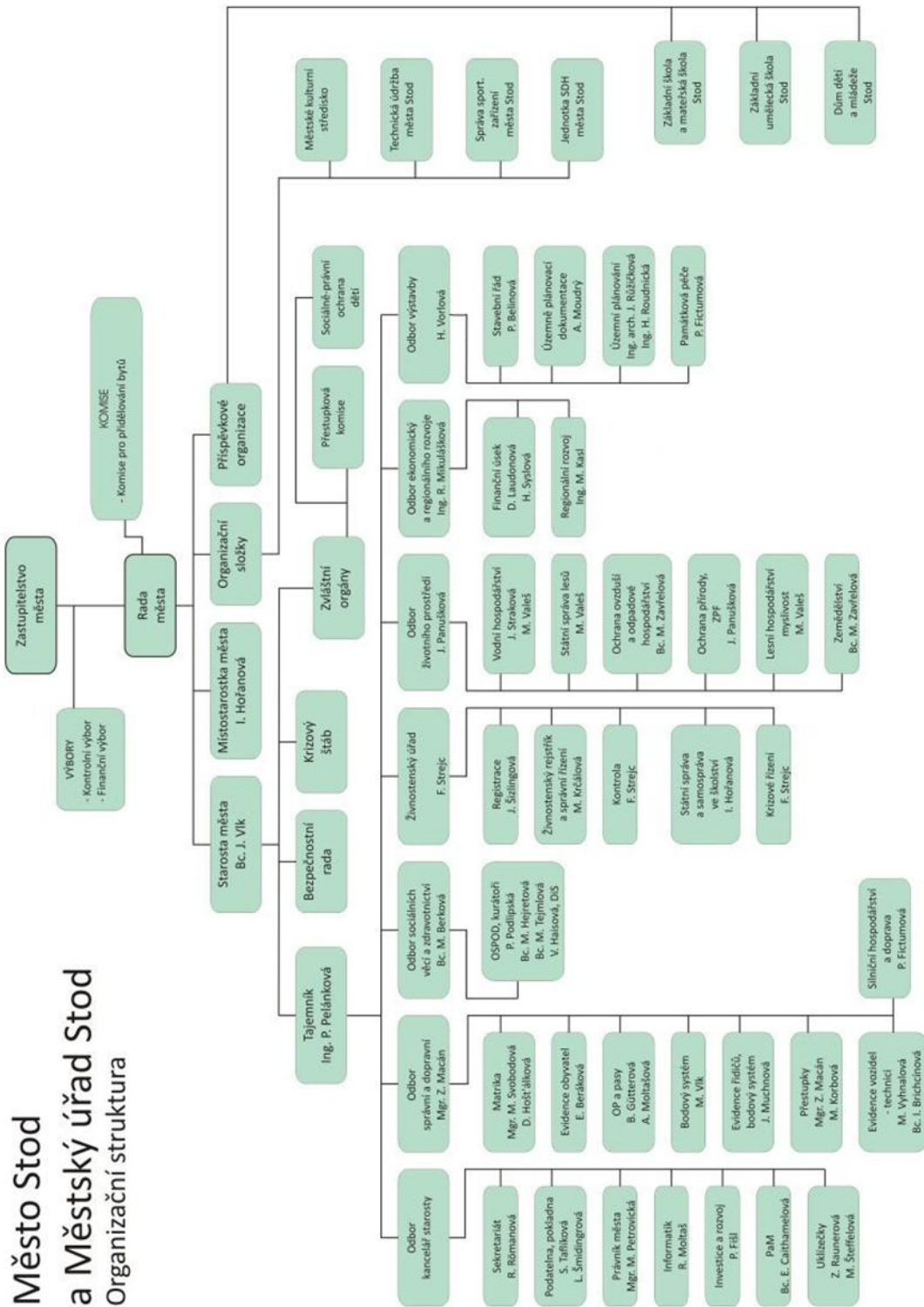
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Úvěry	22,6	27,3	35,2	38,5	43,7	47,1
Komunální dluhopisy	13,3	15,9	21,7	23,9	23,5	22,9
Přijaté návratné a finanční výpomoci a ostatní dluhy	12,4	12,6	13,5	12,4	11,8	10,9
Celkem	48,3	55,8	70,4	74,8	79,0	80,9

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Úvěry	46,7	47,4	55,8	59,9	60,9	68,3
Komunální dluhopisy	22,6	22,7	14,7	15,8	14,0	13,8
Přijaté návratné a finanční výpomoci a ostatní dluhy	9,9	10,0	10,1	7,6	7,5	7,9
Celkem	79,2	80,1	80,6	83,3	82,4	90,0

Zdroj: [18]

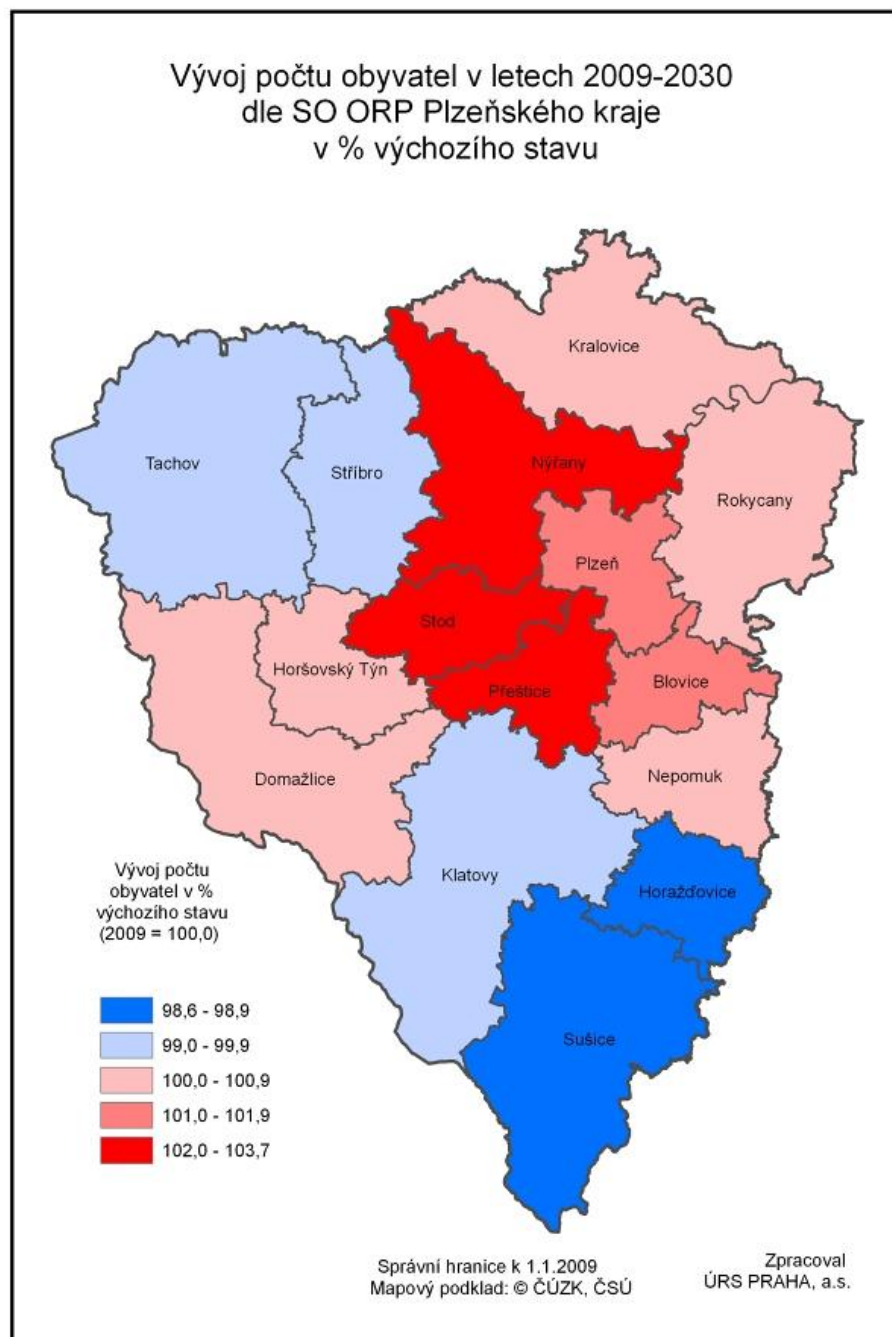

Příloha B: Organizační struktura města a Městského úřadu Stod

Zdroj: [58]

Příloha C: Vývoj počtu obyvatel v letech 2009 – 2030 dle SO ORP Plzeňského kraje

Zdroj: [38]

Příloha D: Rating obce Stod

Subjekt	Datum výpočtu: 08.10.2013 k 31.12.2012
Stod	IČ: 257265
PTD = 2,630 %	
Nízké riziko	
B-	

Komentář

2012	Problémy s vyrovnaností provozní části rozpočtu, vyšší deficit provozní části rozpočtu.
2011	Problémy s vyrovnaností provozní části rozpočtu, vyšší deficit provozní části rozpočtu.
2011/2012	Snížení podílu neinvestičních dotací na provozních příjmech
2011	Vyšší neinvestiční dotace ve srovnání s provozními příjmy.
2011/2012	Zvýšení podílu příjmů z prodaného majetku na provozních příjmech
2012	Vyšší celkový hospodářský výsledek obce ve vztahu k dotacím
2012	Vyšší celkový hospodářský výsledek obce v přepočtu na obyvatele
2011/2012	Zvýšení míry oddlužování cizího kapitálu
2011/2012	Zvýšení míry oddlužení bankovních úvěrů
2012	Nižší míra nezaměstnanosti v regionu
2012	Kompletní infrastruktura a vybavenost města (obce)
2012	Vysoká zadluženost obce v přepočtu na obyvatele

Hodnocení

Posuzovaná obec (posuzované město) je v rámci srovnatelných subjektů průměrná. Většina ekonomických ukazatelů prokazuje dobrou finanční stabilitu. Okolní prostředí a ekonomické podmínky regionu dávají dobré předpoklady dalšího rozvoje.

Únosné zadlužení obce

Kritická velikost cizích zdrojů

55 571 tis. Kč

Kritický přírůstek bankovních úvěrů od posledního uzavřeného roku

864 tis. Kč

UKAZATELE STATICKÉ	2010	2011	2012
Příjmy celkové%Výdaje celkové v %	92,70	91,57	108,90
Příjmy provozní%Výdaje provozní v %	77,32	94,46	96,00
Neinvestiční dotace%Provozní příjmy v %	187,69	181,47	34,72
Příjmy prod majetku%Provozní příjmy v %	0,80	3,80	7,89
HV hosp čin%Náklady HČ v %			
HV celkem%Příjmy provozní v %	47,98	54,52	60,11
HV celkem%Dotace v %	21,60	29,90	149,77
ROE v %	4,61	6,56	7,75
EBIT%Aktiva celková v %	4,60	6,13	7,11
HV celkem na obyvatele v tis.Kč na 1 obyvatele	6,88	7,55	8,87
Okamžitá likvidita	2,12	1,74	1,49
Pohotovostní likvidita	2,55	2,06	1,73
Doba obratu pohledávek ve dnech	11,53	18,38	51,67
Doba obratu zásob ve dnech	0,78	0,80	1,45
Zadluženost celková v %	5,30	11,73	11,39
Finanční nezávislost v %	94,70	88,27	88,61
Míra oddlužování cizího kapitálu v %	82,43	49,33	60,31
Míra oddlužování bank. úvěrů v %	109,68	61,87	83,55
Dluhová služba%Provozní příjmy v %	8,04	12,62	12,41
Krytí dluhové služby v %	597,03	431,83	484,39

UKAZATELE DYNAMICKÉ (VÝVOJ)	2010/2011	2011/2012
Příjmy celkové%Výdaje celkové v %	-1,20	18,90
Příjmy celkové%Výdaje celkové v %	22,20	1,60
Neinvestiční dotace%Provozní příjmy v %	-3,30	-80,90
Příjmy prod majetku%Provozní příjmy v %	373,10	108,00
HV hosp čin%Náklady HČ v %	0,00	0,00
HV celkem%Příjmy provozní v %	13,60	10,30
HV celkem%Dotace v %	38,40	400,90
ROE v %	42,20	18,20
EBIT%Aktiva celková v %	33,20	16,00
HV celkem na obyvatele v tis.Kč na 1 obyvatele	9,80	17,50
Okamžitá likvidita	-18,00	-14,00
Pohotová likvidita	-18,90	-16,40
Doba obratu pohledávek ve dnech	59,40	181,10
Doba obratu zásob ve dnech	3,50	81,20
Zadluženost celková v %	121,50	-3,00
Finanční nezávislost v %	-6,80	0,40
Míra oddlužování cizího kapitálu v %	-40,20	22,20
Míra oddlužování bank. úvěrů v %	-43,60	35,00
Dluhová služba%Provozní příjmy v %	57,10	-1,70
Krytí dluhové služby v %	-27,70	12,20
Nefinanční ukazatele		2012
Počet obyvatel obce		3 719
Míra nezaměstnanosti v regionu dle údajů MPSV v %		5,756
Průměrný příjem v regionu v Kč		23 846
Počet podnik. subjektů na 100 ek. aktivních obyvatel v regionu		18,532
Vybavenost a infrastruktura		7
Struktura obyvatelstva		69,642
Zadluženost na obyvatele v tis. Kč		14,710
Informace o výpočtu		
Finanční bonita		C
Nefinanční bonita		b
Výsledný rating		B-

Abstrakt

BICKOVÁ, Lucie. *Finanční hospodaření města Stod*. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 70 s., 2014

Klíčová slova: finanční hospodaření, obec, příjmy, výdaje, zadluženost

Tato bakalářská práce je zaměřena na finanční hospodaření města Stod. Jejím cílem je analýza a zhodnocení finanční a ekonomické situace města a navrhnutí možných opatření k jejímu zlepšení. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

V teoretické části je definováno postavení obcí v soustavě územní samosprávy a jejich funkce. Dále jsou charakterizovány nejvýznamnější příjmy a výdaje, které hrají hlavní roli v rozpočtech obcí.

V praktické části je provedena analýza finančního hospodaření města Stod, ke které autorka využila závěrečné účty a interní dokumenty města za vybrané roky. Jsou zmíněny nejvýznamnější determinanty, které hospodaření ovlivňují, a pozornost je věnována také zadluženosti města. Následně je uvedeno porovnání zjištěných výsledků s výsledky ratingu, vypracovaného od ratingové agentury.

Na konci práce je možnost nahlédnout na zhodnocení hospodaření města a autorčiny návrhy ke zlepšení.

Abstract

BICKOVÁ, Lucie. *Financial management of the town Stod*. Bachelor thesis. Pilsen: Faculty of Economics, University of West Bohemia in Pilsen, 70 p., 2014

Key words: financial management, municipality, revenues, expenses, indebtedness

This bachelor thesis is focused on the financial management of the town Stod. The main goal is to analyse and evaluate the financial and economic situation of the town and propose the possible measures to its improving. The thesis is divided into theoretical and practical part.

In the theoretical part there is defined a position of the municipalities in a system of local government and its functions. Further, there are characterized the most important revenues and expenses which play the main role in municipality's budgets.

In the practical part there is made the analysis of financial management of the town Stod, in which author used final accounts and internal documents of the town for chosen years. There are mentioned the most important determinants which influence financial management and it is paid attention to the indebtedness as well. Subsequently the comparison between results founded by author and results in rating which was done by rating agency is made.

At the end of the thesis there is a possibility to look at the evaluation of financial management of the town and the author's proposals for improving.